

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 81 · 12. mai
Sesjonen 2020–2021

Møte onsdag den 12. mai 2021 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 81):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Representanten Bjørnar Moxnes, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Erlend Wiborg foreligger søknad om foreldrepermisjon i tiden fra og med 13. mai til og med 21. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Bjørnar Laabak, innkalles for å møte i Stortinget i tiden fra og med 18. mai til og med 18. juni.

Sak nr. 1 [10:00:38]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kjell Ingolf Ropstad, Bent Høie og Knut Arild Hareide vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [10:01:10]: Mitt spørsmål går til helseministeren og handler om pandemiens konsekvenser for de mest utsatte, sårbare barn og unge som trenger hjelp og omsorg, men også unge voksne med alvorlig sykdom som trenger tilgang til behandling – og god behandling – mer enn noen gang.

Regjeringen oppnevnte et utvalg for å se på hvordan pandemien har påvirket den psykiske helsen og rusbruk. Utvalget foreslår godt kjente lavterskeltiltak som Stortinget allerede har bedt regjeringen om å bygge ut. Rapporten har også vært gjenstand for kritikk, og utvalgsleder Kjøs svarer selv på kritikken i Dagens Medisin:

«Vi har holdt oss til mandatet, som var å vurdere spesifikke virkninger av pandemien, uten å bruke denne som et skjerm til å larke inn tiltak som heller bør begrunnes i den generelle tilstanden og bygges opp over tid.»

Utvalget skriver riktignok at det har vært en jevn økning i pasienter med spiseforstyrrelser over flere år, og at dette er en av få pasientgrupper som også har økt under pandemien. Men dette problematiseres ikke ytterligere, til tross for at spiseforstyrrelser er blant de mest alvorlige og dødelige lidelsene i psykisk helsevern.

I 2020 ble 23 pst. av henvendelsene til psykisk helsevern avvist. Det er høye tall, og det viser at konsekvensene er alvorlige. Så mitt spørsmål til statsråden er: Anerkjenners han de grunnleggende utfordringene i tjenesten, som nå møtes med mer alvorlig syke pasienter som må vente veldig lenge på å få det som for dem er helt livsnødvendig behandling?

Statsråd Bent Høie [10:03:00]: Jeg oppfatter at representanten er opptatt av utfordringene vi har innenfor psykisk helse uavhengig av pandemien, som også var der før pandemien. Det er jeg helt enig i. Det er også årsaken til at regjeringen igangsatte et stort arbeid før pandemien traff Norge, der vi ba Helsedirektoratet og helseregionene om å utrede hva som er det framtidige behovet innenfor spesialisert psykisk helsehjelp i Norge, inkludert tilbudet til barn og unge, både hva som skal gis i døgntilbud, og også poliklinisk behandling osv., nettopp fordi vi mener at det er behov for generelt å bygge opp dette tilbudet, og at det har vært for lite grunnlag til å kunne vurdere hva de faktiske behovene i årene framover er. Dette arbeidet er snart ferdigstilt, og jeg ser fram til å følge det opp.

Dette er også noe av bakgrunnen for at regjeringen la fram en opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse før pandemien traff. Den opptrappingsplanen har vi også fulgt opp, bl.a. i budsjettet for 2021. Det er en satsing på barn og unges psykiske helse som hadde kommet – uavhengig av pandemien.

Jeg synes det er fint at Kjøs-utvalget, som har gått igjennom dette og sett på det knyttet til pandemien, peker på at det er mange av de samme tiltakene som bør styrkes. Det betyr også at med et blikk utenfra er de satsingene som regjeringen har stått for de siste årene når det gjelder psykisk helse, pekt på som de viktige satsingene framover. Det deler jeg.

Hadde det vært sånn at jeg mente at tilbudet innenfor psykisk helse i Norge var godt nok, hadde vi selvfølgelig ikke igangsatt alt dette arbeidet. Til tross for at vi har prioritert psykisk helse fra dag én siden 2013, er det så store utfordringer, og utfordringene har dessverre økt før pandemien, men også som følge av pandemien.

Ingvild Kjerkol (A) [10:04:55]: Jeg setter pris på at statsråden er ærlig om situasjonen i psykisk helsevern. Den var problematisk allerede før pandemien, med høy avvisningsprosent både for voksne og barn og unge.

De store satsingene har uteblitt med denne regjeringen, og i møte med effektene av pandemien for barn og unges psykiske helse rister det nå litt i hele grunnmuren i alle de strukturene helseministeren omtaler. Uttalelser fra barne- og ungdomspsykiatrien her i Oslo viser at det har vært en massiv økning av henvisninger, og fra september til mars har man hatt en økning på hele 30 pst. i forhold til i fjor. Spesielt antall spiseforstyrrelser har økt kraftig. Her er det pasienter mellom 10 og 15 år, og ventetiden på behandling er lang veldig mange steder. Så det som er mitt spørsmål til statsråden er: Hva tenker han om den lange ventetiden for spiseforstyrrelser, hvor vi vet at sykdommen har en tendens til å forverre seg for hver dag som går uten at man får behandling?

Statsråd Bent Høie [10:06:04]: Jeg vil igjen understreke at jeg er den første til å peke på de utfordringene som vi har innenfor psykisk helse, men jeg er definitivt ikke enig i at de store satsingene på dette området har vært fraværende under denne regjeringen – tvert imot. Jeg vil bare minne om at vi har hatt en vekst på nærmere 2 600 årsverk i det kommunale psykisk helse- og rusarbeidet bare for 2016–2019.

Jeg vil minne om at da jeg overtok som helseminister, hadde tilbudet til barn og unge når det gjaldt psykisk helse, blitt svekket i året før jeg overtok ansvaret. Dette er en betydelig satsing. Vi har bygd ut et psykologtilbud i kommunene nettopp for at barn og unge skal få rask hjelp som ikke trenger henvisning før de blir så alvorlig syke at de har behov for spesialisert behandling.

Når det gjelder spiseforstyrrelser, er det et av de områdene som vi har prioritert, der vi har innført det første diagnosebaserte pakkeforløpet, nettopp for å sikre redusert ventetid og sammenhengende behandling. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet nå går til valg på å avvikle pakkeforløpsordningen innenfor psykisk helse.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [10:07:13]: Det er bra å få ned ventetiden, og det er bra at man er stolt over egne satsinger, men det å lovfeste kravet om kommunepsykolog gir jo ikke garanti for en eneste behandlingstime for barn og unge. Her må det følges opp med tiltak som kommunene kan sette ut i livet, og som kan møte barn og unge.

Nå har vi fått framlagt revidert nasjonalbudsjett, hvor flere av tiltakene som Kjøs-utvalget foreslår, finansieres, men spørsmålet er jo om kommunene, med det opplegget de har fått de siste årene, har mulighet til å bygge ut dette raskt.

Utsatte familier og sårbare barn mangler i regjeringens planer, har koronakommisjonen slått fast i sin rap-

port. Konsekvensene var ikke tilstrekkelig utredet, og helsepersonell dedikert til disse innbyggerne ble omdisponert tidlig i pandemien.

Spørsmålet mitt til statsråden er om han føler seg trygg på at de tiltakene som nå finansieres opp, vil føre til hjelp og støtte og fange opp spesielt disse sårbare familiene.

Statsråd Bent Høie [10:08:24]: Ja, jeg er helt sikker på at disse tiltakene kommer til å gi effekt, nettopp fordi det bygger på satsinger som har vært der fra før, og det gjør det også mindre komplisert for kommunene å følge opp. En betydelig del av denne satsingen ligger også i frivillig, ideell sektor, i tråd med Kjøs-utvalget, som også står klar til å gjøre mye av denne jobben.

Så er det riktig at lovfesting av psykologkompetanse i kommunene ikke gir flere psykologer. Arbeiderpartiet stemte jo imot denne lovfesting, så med Arbeiderpartiets politikk kunne kommunene i dag valgt ikke å ha psykologkompetanse. Men det vi gjorde før vi lovfestet dette, var å øke antallet psykologer i kommunene betydelig. Da jeg overtok som helseminister, var det 130 psykologer i alle landets kommuner. I 2019 var tallet oppe i 617, og det har økt siden. Det betyr nå at de aller fleste kommunene har denne viktige kompetansen, ikke bare til å møte pasientene, men også til å utvikle tilbudet til alle.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:09:42]: Mitt spørsmål fortsetter på psykisk helse, men det går til barne- og familieministeren.

Koronarapporten peker på tre grunner til å rette oppmerksomheten mot konsekvensene for sårbare barn og unge. Sårbare barn kan oftere bli eksponert for uheldige hendelser, og de kan bli utsatt for mer alvorlige hendelser. De kortsiktige og langsiktige konsekvensene kan bli omfattende for barn på grunn av dette, og fordi sårbare barn og unge ofte har færre ressurser å hjelpe seg med.

Denne regjeringen har – prisverdig nok – fulgt situasjonen for barn nøye. Resultatene var nedslående. Regjeringens tiltakspakke vil hjelpe noe på kort sikt, men Arbeiderpartiet er opptatt av de langsiktige konsekvensene. Foreldre må få jobb, og vanlige folk med lave inntekter skal ikke betale for skattekuttene til de rike. Er ministeren enig i at det er en forutsetning for å gjøre noe med den vedvarende fattigdommen for barn?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:10:40]: Jeg er helt enig i at noe av det aller viktigste vi kan gjøre nå, er å sikre folk en jobb. Skal vi rette opp og hjelpe folk tilba-

ke igjen, må vi sikre at bedriftene fungerer, at de har arbeidsplasser, og at folk kan komme tilbake i jobb.

Vi vet at den største forskjellen i dette samfunnet er mellom dem som har en jobb å gå til, og dem som ikke har det. Derfor er det ekstremt viktig at vi gjør det vi kan for å få folk tilbake igjen. Det er den overordnede målsettingen med hele budsjettet, både for 2021, og også for revidert, som ble framlagt i går, nemlig tanken om at vi skal inkludere flere, og at vi må skape mer, både i den akutte situasjonen nå, og også i den langsiktige.

Derfor har vi i tillegg veldig målrettede og kraftfulle tiltak på ca. 900 mill. kr, som går til psykisk helse, som helseministeren snakket mye om nå, og til å motvirke konsekvensene som barn og unge har opplevd, enten det er vold, overgrep, psykiske lidelser eller at det er flere som er kommet i fattigdom.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:11:41]: Jeg registrerer at skattekuttene ikke var med i svaret.

Høyreregjeringa har i alle budsjetter valgt en politikk som øker forskjellene mellom folk. Kutt etter kutt har gjort det vanskeligere å leve for vanlige familier. Det er lange køer av barn og unge til Abup, skolefrukten forsvant, feriepenger til arbeidsledige og barnetillegget til utføre forsvant, og pendlertillegget ble det kuttet i. Kutt ble det også for barn med skeive tenner eller behov for briller, mens barnehageprisene gikk opp.

Arbeiderpartiet vil ikke ha sånne sosiale, smålige kutt som rammer dem med minst, hardest. Vi vet nemlig at sosiale ulikheter betyr noe for psykisk og fysisk helse. Mener ministeren at disse kuttene har bidratt til å redusere utrygghet og stress hos de mest sårbare barna og deres foreldre?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:12:32]: Jeg er helt uenig i den virkelighetsbeskrivelsen som kommer fra representanten. For det første: Jeg kan godt omtale skattekutt, for på grunn av skattekuttene har en vanlig familie fått 14 000 kr mer å rutte med. Det betyr mye for familiene og for muligheten til å kunne ta egne valg. Er det noe denne regjeringa og Kristelig Folkeparti har vært opptatt av, også da Kristelig Folkeparti satt i opposisjon, er det nettopp målrettede tiltak mot enten barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier, eller tiltak som går rett på disse familiene.

Jeg kan nevne barnetrygden, med en historisk økning på 8 200 kr for de yngste ungene. Det var ikke gjort på over 20 år. Det har vi gjennomført. Vi har økt engangsstønaden, som er for noen av de mest sårbare, som venter barn, men ikke har kommet i arbeid før. De får nå ca. en tredobling av engangsstønaden.

Når det gjelder barnehager, er det også helt uriktig. Vi har virkelig prioritert dem som har lave inntekter. Derfor har vi også senket prisen for dem med lave inntekter, og vi har gratis kjernetid – punkt etter punkt. Bostøtte har vi økt målrettet for dem som har det vanskeligst. Men det aller viktigste er å klare å få flere inn i jobb. Derfor har vi lagt fram en egen samarbeidsstrategi på dette feltet der det er et av de viktige tiltakene.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:13:38]: 10 pst. av dem med minst har fått redusert kjøpekraft under denne regjeringa. 115 000 barn vokser opp i vedvarende fattigdom. Køene for matutdeling og organiserte sommeraktiviteter vokser for hvert år. De har økt jevnt og trutt under denne regjeringa. Folk står altså i matkø mens Kristelig Folkeparti sitter i regjering.

Å vokse opp i lavinntektsfamilier øker risikoen for mobbing, dårligere fysisk og psykisk helse, trangere og dårligere boforhold, hyppigere flytting og mindre vennekontakt. 115 000 barn i vedvarende fattigdom er status etter åtte år med høyrepolitikk. Statistikken har gått i feil retning siden 2011.

Politikken som føres av barne- og familieministerens, er en villet politikk som rammer de sårbare hardest. Regjeringa bøter på dette med adhocbevilgninger til ferieopphold om sommeren, gaver før jul og matutdeling. Barn i lavinntektsfamilier lever 365 dager i året. Hvor mange barn må til før regjeringa tar tak?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:14:46]: Dessverre er dette en utvikling som har vært ikke fra 2011, men i veldig lang tid. En av hovedårsakene til at det er mange barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, er innvandring. En vet at det er ca. 60 pst. av disse familiene som er i den gruppa. Derfor har regjeringa virkelig satset på integrering. Det er en av hovedsatsingene vi har, for vi vet det er så viktig at de lærer seg språk, at de får seg utdanning, at de kommer ut i jobb.

Enten jeg nevner kontantstøtta, engangsstønaden, mange av disse tiltakene som Arbeiderpartiet kutter gang etter gang, så går det målrettet på noen av de aller mest sårbare familiene. De mest sårbare ungene får et vanskeligere utgangspunkt.

Vi gjennomfører en målrettet politikk for å få folk i jobb, som vi vet er veldig viktig, men vi har også målrettede tiltak for å lindre den krevende situasjonen. Jeg deler virkelighetsbeskrivelsen om at det er et vanskelig utgangspunkt. Derfor er det ikke bare å harselere med at vi har økt satsingen på ferie- og fritidstiltak. Den blir på over 400 mill. kr – det er en firedobling. Det betyr enormt mye å komme tilbake igjen etter påskeferie eller

sommerferie og kunne ha deltatt på ferie på lik linje med andre barn.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:15:55]: Jeg må bare si at jeg harselerer slett ikke med disse bevilgningene. Jeg bare sier at det er feil. Det nytter ikke å komme med adhoc-bevilgninger når det er noe grunnleggende galt.

Statsråden står her og sier at han er enig i problembeskrivelsen, men det har jo ikke hjulpet med disse tiltakene. Etter åtte år har denne regjeringa fortsatt med usosiale kutt, med en skattepolitikk som går i helt feil retning. Alt dette har rammet de mest sårbare.

Kontantytelsene rammer også de mest sårbare, for de kommer seg ikke i jobb, og de kommer seg ikke i barnehage. Så den politikken regjeringa fører, er en forsterking av en usosial politikk som rammer vanlige folk med lave inntekter. Det er underlig at statsråden er enig i problembeskrivelsen, men er veldig i uenig i beskrivelsen av de tiltakene regjeringa selv setter i verk som viser seg ikke å virke. Vi har altså en virkelighet der ute som regjeringas politikk ikke løser. Etter åtte år i regjering øker de negative trendene. Forstår statsråden at det går i feil retning?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:17:07]: Igjen er jeg uenig i det representanten Henriksen sier. Jeg deler utfordringsbeskrivelsen, for det å vokse opp med lav inntekt gir noen ekstra utfordringer. Derfor er satsingen på tidlig innsats i barnehage og skole enormt viktig. Det sikrer sosial mobilitet. Så selv om utgangspunktet er vanskelig, kan man lykkes senere i livet. Det har vært en hovedsatsing fra denne regjeringa. Bare de siste årene har det kommet til flere tusen lærere, som kan se hver enkelt elev, gi dem bedre oppfølging.

Hvis en ser på bakgrunnstallene for hvorfor det har blitt flere fattige barn, er en av hovedårsakene, som sagt, at det er kommet flere innvandrere til Norge. Mitt parti er glad for det, for enten det er barn fra Syria eller de er fra andre land, har vi et ansvar for å hjelpe. Men vi har også et stort ansvar for å bedre integreringspolitikken og sikre at de kan komme seg ut i jobb.

Når det gjelder barnetrygden, har den, som jeg sa, økt med 8 200 de siste årene. Den er ikke med i de siste tallene, for de er fra 2017–2019. Så det store løftet som kommer der, kan kanskje bety 3 000 færre barn i fattigdom. Mange av de andre tiltakene vil på lengre sikt hjelpe dem ut av fattigdom.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:18:12]: Det store spørsmålet her er de grunnleggende velferdstjenestene og den grunnleggende økonomiske politikken. Denne regjeringa fører på begge disse to områdene en politikk som ikke er til for vanlig folk og de som har et dårligst utgangspunkt. Det viser alle statistikker. 10 pst. av dem med lavest inntekt fra før har fått redusert kjøpekraft, mens de med høyest inntekt og størst formue får altså det tredobbelte, firedobbelte, femdobbelte og kanskje opp til det hundredobbelte av den festen som er denne regjeringas skattepolitikk.

Kirkens Bymisjon har også sagt at det er vel og bra med kontantytelser og adhociltak – vi støtter også økningen i barnetrygden, men vi støtter ikke kontantstøtten – men de sier også at det må gjøres noe med de grunnleggende strukturene. Og det er her jeg ikke kan forstå at statsråden og regjeringa ikke kan se sammenhengen når det i åtte år har gått helt feil vei. Vil regjeringa endre sin politikk, sånn at den grunnleggende politikken i større grad ivaretar de vanskeligstilte?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [10:19:26]: La meg gjenta det aller viktigste vi kan gjøre, og det er å hjelpe folk ut i jobb. Det å lykkes med å klare å få ungene gjennom skolegangen, at de får seg utdanning, at de får fagbrev, høyere utdanning, at de klarer å få jobb – det er det aller viktigste tiltaket for å hjelpe disse enkeltmenneskene og også hjelpe familiene og ungene som vokser opp i dag i vedvarende fattigdom. Derfor er integrering helt avgjørende. Derfor er utdanning helt avgjørende. Og er det noe denne regjeringa har satset på, så er det disse feltene og arbeidsinkludering.

Det er litt absurd å høre på beskrivelsen av skattepolitikken også. Så vidt jeg vet, har Arbeiderpartiet støttet store deler av skattelettene. Vi var jo enige om en skattereform. Jeg har sett på løftene for neste periode, og Arbeiderpartiet ønsker heller ikke å reversere skatteløftene. Hvis det hadde vært så fiendtlig som representanten Henriksen beskriver, hadde jeg forventet at de også ville reversere skatteendringene. Det gjør de ikke, og det betyr, som jeg sa i stad, at en vanlig familie har fått 14 000 kr i skattelette. Det betyr mye, det, særlig for dem som har det krevende. Barnetrygden betyr enormt mye – 8 000 kr mer i året betyr mye, spesielt for dem som har dårlig økonomi fra før.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:20:44]: Oppfølgingsspørsmålet mitt går til statsråd Bent Høie – det gjeld psykisk helse. Eg la merke til at statsminister Erna Solberg i utgreiinga si i Stortinget den 26. april sa:

«Jeg vil samtidig understreke at regjeringen la stor vekt på å skjerme akutttilbudet, tilbudet til kreftpasienter, barn og rus/psykiatri, noe spesialisthelsetjenesten også lyktes godt med.»

Men faktum er at for psykisk helsevern og rus var det, ifølgje koronakommisjonen, særleg døgnbehandling som vart redusert, altså tilbodet til dei sjukaste.

VG har kartlagt at over 5 000 avtaler vart utsette og avlyste i rusklinikkane, og at minst 77 pasientar vart skrivne ut frå pågåande rusbehandling. VG omtaler òg ein pasient som tok sit eige liv kort tid etter ei slik utskrivning.

Vil helseministeren gå gjennom desse utskrivingane, og meiner han at statsministerens uttaler om at spesialisthelsetenesta lukkast godt med å skjerma rus og psykiatri under pandemien, er truverdige?

Statsråd Bent Høie [10:21:54]: Jeg mener at statsministeren har sine ord i behold.

Det er helt riktig at spesielt i de første ukene da en måtte ta ned aktivitet, var det en ganske kraftig reduksjon enkelte steder, spesielt når det gjelder rusbehandling. Dette snudde, og vi ga veldig klare signaler til sykehusene om prioriteringen, og det ble fulgt opp. Det ser vi bl.a. på ventetidene. Mens ventetidene generelt har økt under pandemien, har ventetidene på behandling både av psykisk helse og rus fortsatt å gå ned. Det er et tegn på prioriteringen.

Det andre er at vi også ser at en har klart å behandle flere pasienter, spesielt innenfor psykisk helse for barn og unge. Så selv om det har vært en kraftig økning – spesielt rett før jul, da kom den økningen på antall akuttpasienter – så har en økt aktiviteten.

Når det gjelder kreft, har sykehusene faktisk også klart å gjennomføre pakkeforløpene for kreft mer i tråd med målene enn det de gjorde før pandemien.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [10:23:19]: Mitt spørsmål går til samferdselsministeren: Siden dette er første gang samferdselsministeren er i spørretimen siden han la fram Nasjonal transportplan, er det fristende å spørre om han glemte å bruke kalkulatoren da han skrev flere av forslagene i planen.

Nye Veier har vært et viktig redskap for Fremskrittspartiet. Straks vi inntok Samferdselsdepartementet, startet arbeidet med å etablere selskapet for å bygge raske, mer og billigere vei. Veiutbyggingen går nå forttere enn noen gang. Det bygges skikkelige firefelts veier, og kostnadene på utbyggingen går ned, mens nytten går opp.

Med bakgrunn i suksessen med Fremskrittspartiets politikk legges det nå opp til at selskapet skal utvide

med 11 nye strekninger i porteføljen, bl.a. E6 Otta–Dombås, E6 Åsen–Steinkjer samt rv. 25 Hamar–Løten, for å nevne noen. Det betyr at enda flere veier skal bygges og vedlikeholdes. Det liker Fremskrittspartiet, men vi blir bekymret når regjeringen legger inn nye prosjekter uten at de årlige bevilgningene til Nye Veier øker. Det betyr at de nye prosjektene skal konkurrere med de prosjektene som allerede ligger i porteføljen til selskapet. Og det kan bety at det er E39-prosjektet på Sørlandet, E18 eller noen av de andre gamle prosjektene som skyves ut i tid, for veier bygges ikke av luft og kjærlighet, det må faktisk friske penger til.

I planen legger regjeringen også opp til å inngå nye byvekstavtaler i Grenland, Buskerudbyen, Tromsø, Kristiansand og nedre Glomma-regionen. I tillegg vil de innføre det i de mindre byområdene, som Bodø, Ålesund, Haugesund, Arendal, Grimstad og Vestfoldbyene, men statsråden kan ikke svare på hvor stor andel av regningene han mener bilistene skal ta. Det betyr at statsråden vil åpne for at man kan grave dypt i lommene til bilistene for å kreve inn enda mer bompenger i disse byene uten at man vil fortelle hvor mye man skal risikere å måtte betale.

Det må faktisk være lov å spørre statsråden om han har glemt å bruke kalkulatoren før han strør om seg med prosjekter som vil koste bilistene milliarder av kroner. Så mitt spørsmål blir enkelt og greit: Har statsråden kalkulator, og – hvis ja – virker den?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:25:22]: Ikkje berre har eg kalkulator, men eg har òg dyktige fagfolk som har jobba med å leggje fram ein plan som skal greie å gjere to ting: Det er den mest ambisiøse nasjonale transportplanen som er lagd fram, men den er òg realistisk. Eg har vore opptatt av at me skal få til begge deler, fordi me har gjort meir på denne sektoren no dei siste ti åra enn på lang, lang tid. Vegbudsjetta er blitt meir enn dubla på ti år. Jernbanebudsjetta er blitt meir enn tredobla på ti år. Og me byggjer no meir veg og meir jernbane enn på lang, lang tid. Viss me tar reisetida frå Trondheim til Oslo, så er den i løpet av ti år blitt redusert med 1,5 time viss ein køyrer bil. Viss ein køyrer frå Ålesund til Oslo, er reisetida redusert med to timar. Køyrer ein frå Oslo til Kristiansand, er reisetida redusert med 1,5 time. Eg trur folk ser at me har prioritert riksvegane, men no må me òg gjere mykje på fylkesvegane.

Så til Nye Vegar: Ja, eg har vore imponert over det arbeidet som Framstegspartiet gjorde i regjering knytt til Nye Vegar. Det har vore ein suksess. Eg opplever òg at dei som var motstandarar av Nye Vegar, har vore veldig stille. Og me fortset den suksessen: Me gir dei fleire prosjekt, og me seier at dei kan få lengre tid der dei får ta inn pen-

gar, og derfor gir me òg moglegheita til Nye Vegar til å følge opp det.

Så til byvekstavtalar, der eg òg følgjer opp det Framstegspartiet gjorde, nettopp med byvekstavtale i dei fire største byane. Det har jo fungert så godt at me har nådd nullvekstmåla. Ja, det har blitt ein del bompengar, men det har fungert. Den same suksessoppskrifta ønskjer eg òg å bruke i fleire byområde.

Bård Hoksrud (FrP) [10:27:25]: Det er jo interessant når statsråden sier at han har lagt fram den mest ambisiøse nasjonale transportplanen – det blir alltid lagt fram, det er ikke noen bombe – men det er veldig lite nye, friske penger utover lønns- og prisvekst.

Så sier statsråden at det er viktig med realistiske nasjonale transportplaner, og mener da tydeligvis at da Fremskrittspartiet satt i Samferdselsdepartementet og doblet bevilningene på vei og sørget for en kraftig økning på jernbane, sørget for en kraftig økning på kollektiv, så var det overambisiøst. Da blir jo spørsmålet, når han sier at det er en «realistisk» plan: Hvorfor er det da 11 prosjekter som er lagt inn uten en eneste krone mer i de årlige budsjettene, i tillegg til et jernbaneprosjekt til mange titalls milliarder kroner? Det virker som om det har vært noen «hiccups» med den kalkulatoren i Samferdselsdepartementet.

Statsråd Knut Arild Hareide [10:28:14]: Dei 11 vegprosjekta som Nye Vegar får, får dei i og med at den årlege løyvinga til Nye Vegar ikkje stoppar i 2036, som har vore planen fram til no, men dei blir ført fram til 2041. Det vil seie at Nye Vegar veit allereie no at dei får ei løyving som går mange år lenger fram i tid enn det dei visste før me la fram Nasjonal transportplan.

Så til spørsmålet om det som handlar om fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16, som vi no har bestemt oss for skal gå til Nye Vegar. Det er ikkje lagt inn midlar til det i Nasjonal transportplan, fordi det bestemte regjeringa seg endeleg for å giere da me i går la fram revidert nasjonalbudsjett, og me må naturleg nok vente på Stortingets behandling av ei så viktig sak. Men sjølvsagt må da Nye Vegar òg få midlar til å gjennomføre det prosjektet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bård Hoksrud.

Bård Hoksrud (FrP) [10:29:14]: Da viser det statsråden nå sier, at han ikke egentlig har lagt inn penger til å gjennomføre viktige prosjekter. Det betyr – selv om han sier at man kan få lov til å utvide antall år – at noen av de nye elleve prosjektene eller noen av de prosjektene som allerede ligger inne i Nye Veiers portefølje, vil risikere å bli skjøvet ut i tid. Da blir det litt spesielt at

regjeringspartiene har reist land og strand rundt og sagt at disse prosjektene kommer, mens realiteten er at man ikke har lagt inn penger. I tillegg har man ikke lagt inn milliarder til Ringeriksbanen, som er et viktig prosjekt. Jeg synes man burde være redelig og legge inn penger. I Fremskrittspartiet tør vi å legge inn penger, fordi vi mener noe med det – og vi vil. Det tror jeg også statsråden kommer til å merke.

Jeg vil stille spørsmål om byvekstsavtaler og bymiljøavtaler. Ålesund er et av stedene der statsråden vil vi skal putte på masse bompenger for bilistene. Man vil ikke fortelle hva prosjektet skal koste, et prosjekt til nesten 4 mrd. kr, men over 50 pst. av innbyggerne sier at dette vil man ikke ha. Bare i overkant av 20–25 pst. sier at dette er et godt prosjekt.

Statsråd Knut Arild Hareide [10:30:19]: Det blir ingen byvekstavtale i Ålesund, men me ønskjer å komme med ei tilskotsordning, der me nettopp er med på å støtte tiltak for å byggje veg, byggje kollektivtiltak og sikre sykkel- og gangvegar. Eg må innrømme at me veit at det enkelte stader er motstand mot bompengar. Men det me ser, er at når folk ser kva bompengane går til og opplever at infrastrukturen, reisene, fungerer, er dei villige til å vere med og bidra. Paradokset i det representanten Hoksrud her seier, er jo at det er dei byområda som har sett kor godt det har fungert for dei fire største byområda, som no ønskjer det same. I Kristiansand og Tromsø seier dei at dei ønskjer akkurat den same typen avtalar som det Bergen, Stavanger, Trondheim og Oslo har hatt. Kvifor ikkje bruke ei suksessoppskrift som i dei fire store byane, òg for dei litt mindre byområda?

Presidenten: Bård Hoksrud – til oppfølgingsspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [10:31:23]: Jeg registrerer at statsråden mener at det er stor folkelig oppslutning og stort engasjement for dette i disse byene. Jeg tør minne om at det var ganske stor oppstandelse blant folk da man så hvor mye bompenger det var og konsekvensene av det. Dette griper rett i lommeboka til folk, og det er penger som man egentlig skulle brukt på helt andre ting, som lokalpolitikere og regjeringen synes det er greit at vanlige bilister skal måtte betale.

Statsråden sier nå at Arendal–Grimstad-regionen også skal få bypakke, bymiljøavtale, men det handler om bompenger – det er det som ligger som forutsetning for å få det. Det er i hvert fall sånn det blir brukt lokalt. Men bystyrene i Grimstad og Arendal har stemt nei til lokal bomring rundt Arendalsregionen. Det er ikke fattet nye vedtak eller signalisert politisk endring i dette standpunktet. Hvorfor har statsråden da valgt å legge inn Arendal som et av byområdene som kan få belønningsmidler dersom

man går inn for lokal medfinansiering – eller bompenger, som det egentlig heter på godt norsk?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:32:19]: Det blir jo ikkje bompengavtalar viss dei lokalt eller regionalt seier nei. Det har vore eit førande prinsipp, og det synest eg er eit veldig godt prinsipp. Eg er opptatt av at byane skal seie ja til bompengar. Det har ein kostnad, men mange politikarar er villige til å gjere det, når dei ser at dei får gjort noko med infrastrukturen.

I Nasjonal transportplan, som regjeringa no har lagt fram, har me tatt ned bompengane. Det er meir statlege pengar og mindre bompengar i denne planen enn i den planen Framstegspartiet la fram for fire år sidan. Det viser jo at me forstår at me må passe på at bompengane ikkje blir for høge. Eg trur at det må vere legitimitet i befolkninga for bompengane, og då må me passe på at me ikkje går for eit for høgt nivå. Veldig mange plassar seier folk: Me er glade for at vegen kjem, at jernbanen er der, at det er betre kollektivtrafikk, og då er me villige til å betale noko bompengar for det.

Presidenten: Tor André Johnsen – til oppfølgingsspørsmål.

Tor André Johnsen (FrP) [10:33:34]: Da tidligere samferdselsminister Dale ga hele E16, fra Ullensaker til Kongsvinger, til Nye Veier, sto jubelen i taket, og vi skålte i alkoholfri sjampanje. Ordførerne var også strålende fornøyde. Nå skulle de endelig få bygd veien som ble stoppet på grunn av kostnadsøkninger som skyldtes kvikkleire og veldig dårlige grunnforhold på dagens trasé. Nye Veier lanserte raskt et nordre alternativ til Gardermoen samt at det ble lansert et søndre alternativ. Men nå har enigheten og jubelen stilnet. Nå krangler kommunene om trasé. Det er ikke lenger fokus på hele regionen eller landet – det er en ren egoistisk tilnærming om hva som er best for seg og sin kommune. Spesielt én kommune blokkerer og krever utbygging av dagens trasé – den traseen som ble skrotet på grunn av kostnader, det dårligste alternativet som rett og slett ble stoppet.

Vil statsråden sitte stille og se på at én enkelt egoistisk kommune prøver å ødelegge for en utbygging som er viktig, en nasjonal og europeisk hovedvei – eller vil han bidra til at vi får en løsning som er til beste for hele regionen og landet totalt sett?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:34:36]: Eg meiner at både det tidlegare samferdselsminister Dale gjorde, og det tidlegare samferdselsminister Solvik-Olsen gjorde, er rett. Eg trur me skal la Nye Vegar få lov til å vere Nye Vegar. Grunnen til at Nye Vegar er blitt ein så stor suksess, er at dei har redusert kostnadene med 20 pst.

Dei har auka nytten enda meir enn det. Men da har dei fått styre sin portefølje. Fleire prosjekt som eg har lagt fram i denne salen, har vore i Nye Vegars portefølje, men det har vore på deira initiativ. Dei bestemmer rekjekfølgja, dei bestemmer planarbeidet knytt til dette. Eg har ikkje tenkt å gå inn i enkeltsaker og prøve å påverke Nye Vegars portefølje. Me leiter no med lys og lykte for å vidareføre denne modellen for jernbanen fordi han har fungert så godt. Derfor kjem eg ikkje til å påverke enkeltsaker, enkelttrasear, i Nye Vegars portefølje.

Presidenten: Erlend Wiborg – til oppfølgingsspørsmål.

Erlend Wiborg (FrP) [10:35:45]: Statsråden nevner at det er gjort mange utbedringer på riksveiene, men hvis man tar rv. 19 gjennom Moss, står den i stampe. Innbyggerne i Moss står i kø, og alt tyder på, også når man ser utfordringene med jernbanen, at det kommer til å være utfordrende i mange år. Det er forskjellige alternativer som vurderes når det gjelder traseer, men det er ett område som regjeringen ikke snakker spesielt høyt om, og det er kostnadene for dette, altså hvilke kostnader som blir overført til bilistene. Selvfølgelig har det en sammenheng med hvilke trasé man ender opp med å velge, det handler jo om hvor dyre de forskjellige trasévalgene er. Vi vet at flere av trasévalgene vil medføre at innbyggerne i Moss må betale 20 000–30 000 kr i året for å komme seg til og fra jobb. Vil statsråden sørge for at innbyggerne nå før stortingsvalget vil få vite om det blir en bompengering i Moss, og hva en gjennomsnittlig bilist vil måtte betale?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:36:49]: Eg la merke til den positive tilbakemeldinga Nasjonal transportplan fekk i nettopp Moss, for riksvegen låg inne. Eg har merka at mange har forventningar om det, for det er ei stor utfordring slik riksvegen er i dag. Det er eit betydeleg arbeid.

Kva blir løysinga her? Staten har sagt at me er villige til å stille opp. Me kjem med midlar for å få løyst dette, men det er naturleg at det er eit spleiselag. Eg trur òg befolkninga i Moss, med dei utfordringane dei har, er villige til å stille opp.

Eg kan ikkje gi eit svar i dag, for det ligg nokre år fram i tid. Men bystyret i Moss vil òg vere med på å leggje føringar for dette, for kva dei er villige til å stille opp med. Eg trur at eit spleiselag med Moss for å gjere noko med rv. 19, det er Moss villig til, for eg har lagt merke til at det at nettopp denne strekninga var prioritert av regjeringa i NTP, er tatt veldig godt imot.

Presidenten: Erlend Wiborg – til oppfølgingsspørsmål.

Erlend Wiborg (FrP) [10:37:54]: Jeg registrerer at statsråden ikke svarer direkte på spørsmålet. Det er jo også litt spesielt, må jeg si, å ta til inntekt at innbyggerne i Moss er veldig glade, når de ikke har fått beskjed om hva de faktisk skal betale. For det er ganske essensielt. Jeg tror ikke statsråden har rett når han skaper et inntrykk av at innbyggerne er glade for nå å ende opp med muligens å betale 20 000–30 000 kr i året for å levere barna i barnehagen, for å komme seg jobb, osv.

Situasjonen i Moss er i en viss særstilling på grunn av at det ikke er trafikken internt i byen som skaper trafikkutfordringene. Mye av utfordringene skapes ved at staten pålegger Moss å ha anløpet av Bastø Fosen inne i Moss sentrum, og trafikken der skal på de samme veiene. Det er derfor Fremskrittspartiet mener det burde være åpenbart at staten her fullfinansierte de trafikkproblemene som de påfører Moss. Mener statsråden at det er irrelevant om det er 20 000 eller 30 000 kr en gjennomsnittlig bilist i Moss må betale?

Statsråd Knut Arild Hareide [10:38:58]: Eg trur faktisk ikkje representanten Wiborg forstår kor stor frustrasjon det er knytt til rv. 19 i Moss. Det er ei av dei strekningane der det er store utfordringar dagleg, med jamne mellomrom, nettopp på grunn av ferja som går der. Eg trur det er eit stort ønske om å få gjort noko med det i Moss. Når staten stiller opp og seier at me tar den største delen av den rekninga, trur eg òg at lokale myndigheiter kjem til å vere med og ønskje å få til ei løysing. Det er det som betyr noko for Moss.

Eg la òg merke til at representanten Wiborg med rette peikte på at det er gjort mykje på riksvegane. I den nasjonale transportplanen som me legg fram no, er den største satsinga me har enkeltvis, på byvekstavtalar, men òg på fylkesvegane, som eg veit treffer fylket til Wiborg veldig sterkt – nettopp å få gjort noko med fylkesvegane. Eg er sikker på at me skal få ei god løysing med Moss, men me må jobbe vidare med prosjektet, og me må vite heilskapen av kostnadene før me ser på fordelinga mellom bompengar og det statlege bidraget.

Presidenten: Vi går vidare til neste hovudspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:40:24]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsminister Bent Høie.

Folk forstår ikkje kvifor regjeringa vil leggja ned, skrota og så selja Ullevål sjukehus. Fagmiljøa ved Oslo universitetssjukehus, anten det er helsefagarbeidarar i Fagforbundet, sjukepleiarar i Sykepleierforbundet, legar i Legeforeningen eller LO i Oslo, sluttar alle opp om parolen «Redd Ullevål Sykehus». Alle folkevalde i Oslo bystyre, unntatt representantane frå Høgre og Arbeidarpartiet, slår ring om Ullevål. Sju av ti innbyggjarar i Oslo vil bevare Ullevål sjukehus, viser ei meningsmåling.

Årsaka til denne massive støtta er at fagmiljøa ser at det medisinske tilbodet vert dårlegare og meir fragmentert, mens samfunnsøkonomane ser at skroting av Ullevål er ei sløsing med ein bygningskapital som representerer ein verdi på langt over 10 mrd. kr. På Stortinget er også støtta frå regjeringa sine egne representantar sviktande. Venstre er imot. Sentrale Høgre-representantar er ueinige, og Kristeleg Folkeparti seier ingen ting. Men prestisjeprosjektet til statsminister Solberg og helseminister Høie har framleis støtte frå leiinga i Arbeidarpartiet, og det er det.

Denne sjukehusinvesteringa vil ha ein prislapp på mellom 50 og 60 mrd. kr og vil difor belasta Noregs sjukehusbudsjett i ei årrekke. For trass all motstand mot å skrota Ullevål sjukehus kører regjeringa hardt på vidare. Kva er det statsråden har forstått, som folk ikkje har oppdaga?

Statsråd Bent Høie [10:42:24]: Hvis en snakker om folk, som f.eks. pasienten og brukerrepresentanten ved Oslo universitetssykehus, har nok de forstått det samme som meg. Det er det som er noe av utfordringen med representantens innlegg, at en representerer ikke et reelt alternativ. Det samme flertallet i Oslo bystyre, og for så vidt Senterpartiet som parti, er veldig tydelig på at de ønsker å bygge nye Aker sykehus. Den faglige fragmenteringen som fagmiljøet ved Ullevål er bekymret for, skyldes jo ikke utbyggingen på Gaustad. Den skyldes byggingen av Aker. Så hvis representanten er opptatt av disse motargumentene mot modellen som innebærer at vi skal bygge et nytt sykehus på Aker, og bygge et nytt felles regionsykehus for Helse Sør-Øst på Gaustad, må representanten presentere et alternativ som eventuelt alle ville være enig i. Det alternativet finnes dessverre ikke. Motstanden mot Ullevål er i veldig stor grad knyttet til oppbyggingen av sykehuset på Aker, som jeg opplever at det er stor tilslutning til.

Hvis vi ikke bygger ut på Gaustad, men istedenfor bygger ut på Ullevål, som er et reelt alternativ – bygge Aker, bygge ut på Ullevål istedenfor på Gaustad – vil nok representanten oppleve en tilsvarende motstand fra Rikshospitalets miljø mot å flytte til Ullevål. Dessuten ville det alternativet innebære at vi måtte bruke betydelig mer penger og betydelig mer tid og ta betydelig høyere risiko, som igjen kunne ført til at vi faktisk ikke hadde et oppdatert sykehusstilbud i tide til den voksende befolkningen i Oslo, der vi dessverre allerede på grunn av at denne saken har tatt så lang tid, er på etterskudd.

Kjersti Toppe (Sp) [10:44:25]: Regjeringa sine sjukehusplanar for Oslo inneheld både ein reguleringsmessig risiko, ein fagleg risiko og ein økonomisk risiko.

For å ta det faglege: I Dagsavisen den 3. mai skriv fem sentrale fagpersonar ved det akuttmedisinske fagmiljø-

et ved Ullevål at regjeringa sine sjukehusplanar i Oslo vil gi dårlegare beredskap ved store ulykker og katastrofar, fordi katastrofeberedskapen vert splitta med den avanserte medisinske behandlinga til Nye Aker og den kirurgiske behandlinga til Nye Rikshospitalet. Ein gasseksplisjon vert brukt som eksempel – skal pasientane da «sendes dit forgiftninger behandles eller skal de dit de kirurgiske skadene behandles?» Dersom den regionale katastrofeberedskapen vert splitta opp, vil det altså kunna verta alvorleg den dagen det skjer ei kritisk hending.

Innrømmer statsråden at regjeringa sine sjukehusplanar vil svekkja katastrofeberedskapen ved Oslo universitetssykehus? Eller meiner han at fagpersonane ved OUS tar feil?

Statsråd Bent Høie [10:45:31]: Nei, jeg mener at den ikke vil svekkes, nettopp på grunn av at det har blitt gjort en veldig god prosess med fagpersonene for å finne en bedre fordeling av akuttbereidskapen mellom det nye sykehuset på Aker og på Gaustad, som nettopp tar inn over seg en del av innvendingene.

Nå ser jeg at representanten Jan Bøhler er på vei mot talerstolen, men det innlegget som representanten fra Senterpartiet nå holdt, var et innlegg mot å bygge nytt sykehus på Aker. Det forundrer meg om Senterpartiet nå, når de har fått representanten Bøhler inn i sine rekker, som har vært en av de største forkjemperne for sykehuset på Aker, fortsetter kampen mot Aker sykehus. For hele innlegget til representanten Toppe var et innlegg i debatten mot å bygge ut et stort akuttsykehus på Aker.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Kjersti Toppe.

Kjersti Toppe (Sp) [10:46:23]: Innlegget mitt var eit innlegg for at Aker sykehus skal verta eit lokalsjukehus for heile Groruddalen, og ikkje slik regjeringa gjer, som utset den moglegheita i årevis framover. Det er vår modell, og derfor kan vi ikkje støtta planane til regjeringa.

Det som har vore argumentet til statsråden, er at ein ikkje kan gå for Senterpartiet sin modell fordi ein skal samla regionsjukehuset for Helse Sør-Øst på Gaustad. Men no har jo OUS sjølv gitt ut ein rapport som seier at fleire regionsfunksjonar hamnar nettopp på Aker. Det gjeld bl.a. isolat for høgrisikosmitte, generell nyremedisin, gynekologi osv. Korleis kan statsråden forklara at hans fremste argument for ikkje å riva Ullevål og heller ha vår modell, er at ein må samla regionsfunksjonane i eitt sjukehus når ein god del av desse no vert plasserte på Aker i staden.

Statsråd Bent Høie [10:47:37]: Jeg registrerer at representanten fortsetter å argumentere mot funksjoner og innholdet på Aker sykehus. Så her er det åpenbart at

representanten Bøhler snart må få slippe til, sånn at en får klargjort om Senterpartiet nå skal fortsette kampen mot et stort akuttsykehus på Aker.

Så er det ikke uvanlig at vi også har noen mindre regionsykehusfunksjoner på andre sykehus, men det er helt åpenbart at vi har behov for samlede regionsykehusfunksjoner for Helse Sør-Øst i all hovedsak på ett sted. Det kan være på Gaustad, det kan være på Ullevål. Utfordringen med Ullevål-alternativet er at det tar lengre tid, koster mer penger og representerer stor usikkerhet.

Representanten var i sitt innlegg opptatt av risiko. Representantens forslag er det forslaget som innebærer høyest risiko for innbyggerne i Oslo, høyest risiko for økonomi og – ikke minst – høyest risiko for at det aldri blir et nytt akuttsykehus på Aker.

Presidenten: Det er presidenten og ikke statsråden som styrer hvem som får ordet i salen, men den neste som nå skal få ordet til oppfølgingsspørsmål, er Jan Bøhler.

Jan Bøhler (Sp) [10:48:54]: Takk for den påpekingen.

Mitt spørsmål gjelder reguleringsplanen for utbyggingen på Gaustad, som altså skal erstatte Ullevål sykehus. Den er på høring nå fram til begynnelsen av juni. Plan- og bygningsetaten har ikke anbefalt den reguleringsplanen, og et flertall av partiene i bystyret har allerede sagt klart fra om at sånn rammene for den planen er, med høyden det legges opp til, og den store bygningsmassen som skal inn der, er de imot planene. Helse Sør-Øst har selv også slått fast at det er en stor reguleringsrisiko i saken.

Mitt spørsmål til statsråden gjelder hvordan han tenker: Vil han bare gå videre og satse alt på ett kort når behandlingen av reguleringsplanen er så usikker, eller ligger det bak at han vil legge opp til å bruke en statlig reguleringsplan hvis bystyret ikke går med på disse planene? For det virker jo som om han har en taktikk med nesten å gå rett fram samme hva han støter på.

Statsråd Bent Høie [10:50:00]: Reguleringsrisikoen er jo også knyttet til Aker sykehus. Høyden på Aker sykehus er betydelig høyere enn høyden på sykehuset som planlegges bygd på Gaustad. Men jeg tror representanten Bøhler og jeg begge har bidratt til at vi nå skal bygge nytt sykehus på Aker. Jeg vil minne representanten om at hans store kamp for Aker sykehus først fikk en mulig seier da vi fikk regjeringsskifte og jeg fikk overtatt arbeidet med disse planene. Og jeg opplevde at ikke minst representanten Bøhler var en av dem som virkelig jublet på det tidspunktet jeg la fram planene som innebar at vi fikk bygd et nytt sykehus på Aker.

Nå har imidlertid representanten Böhler sluttet seg til en partigruppe som bruker all sin tid på å få torpedert planene og dermed også torpedert planene for Aker sykehus.

Når det gjelder reguleringsplanen i Oslo, er det Oslo kommune som nå er reguleringsmyndighet. Jeg avventer at de følger opp disse planene, og jeg oppfatter at de innvendingene som påpekes fra planavdelingen, er innvendinger det er fullt mulig å finne løsninger på.

Presidenten: Jan Böhler – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Böhler (Sp) [10:51:05]: Nå er reguleringsrisikoen når det gjelder Aker, mye mindre enn for prosjektet på Gaustad. Plan- og bygningsetaten har ikke på samme måte markert avstand til de planene, heller ikke partiene i bystyret. Det er altså snakk om lokalsykehus på Aker for alle bydelene i Groruddalen – det har vært det primære jeg har jublet for hele veien. Akershus universitetssykehus sliter med kapasiteten og trenger avlastingen.

Statsråden sa i Stortinget 9. mars at «bygningssmassen på Ullevål er i veldig stor grad ødelagt», mens Helse Sør-Øst i sin rapport om Ullevål altså sier at ca. 100 000 m² på Ullevål er egnede lokaler. Det er omtrent det samme som for sykehuset som planlegges i Buskerud. Lokalene det er snakk om, som er i orden, er akuttmottak, kreftsenter, barnesenter, høysmitteisolat osv. Jeg vil gjerne spørre statsråden: Har han i nyere tid vært på besøk på Ullevål og sett de velfungerende byggene? Og mener han at han ga riktig informasjon til Stortinget med den uttalelsen den 9. mars?

Statsråd Bent Høie [10:52:17]: Ja, det gjør jeg. Det er helt riktig at det finnes mye bra bygningsmasse på Ullevål, men utfordringen er all den bygningsmassen som ikke er bra. Hvis en skal gå for alternativet som innebærer at en skal flytte Rikshospitalet til Ullevål, innebærer det en betydelig større både risiko og utfordring, for da er det en større andel av arealet som må fornyes.

Jeg vil minne om at mye av virksomheten som i dag drives på Ullevål, drives med delvis dispensasjon, og vi har brukt mye penger på å måtte gjøre midlertidige tiltak for i det hele tatt å kunne ha sykehusdrift i deler av de lokalene. Det er helt riktig at det også er bygd nye lokaler på Ullevål som er bra, men valget mellom å bygge nytt på Gaustad eller å bygge nytt på Ullevål innebærer at Ullevåls standard vil kreve en betydelig større investering og risiko og dermed økonomi, og ikke minst risiko for innbyggerne i Oslo, som representanten Böhler representerer.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:53:32]: Bent Høies plan er jo å få lagt ned Ullevål, få kløyvd akuttmiljøet i to og dele det mellom Aker og Rikshospitalet, noe som er uforsvarlig ifølge de som jobber med akuttmedisin, som i dag er på Ullevål, og som det er helt avgjørende for oss å ha under ett tak, samlet. I tilfelle en katastrofe, terrorangrep, større ulykker trenger vi å ha alle ekspertene under ett tak for å redde liv raskest mulig. Så det er kraftige advarsler mot denne planen fra et samlet fagmiljø. Alternativet til dette er naturligvis å bevare Ullevål sykehus, bygge ut Aker som lokalsykehus for Groruddalen og skrote planen om å bygge smittetårn på Gaustad.

Ser Høie at dette er en mer forsvarlig plan for å sikre akuttberedskapen for befolkningen i Oslo og omkringliggende områder?

Statsråd Bent Høie [10:54:31]: Nei, det er det motsatte, det er en betydelig uforsvarlig plan som representanten her står for. For det første innebærer den betydelig større investeringer med mye større usikkerhet. Den vil bety mange års forsinkelser. Dessuten vil en sann plan innebære at det er resten av Norge som vil måtte betale en ganske høy pris for at en legger opp til en sykehusstruktur i Oslo som gjør at en vil ha behov for en større andel av landets samlede høykompetente ressurser. Dette er en utfordring allerede, og den vil forsterkes med Rødt og Senterpartiets modell, som innebærer at pasienter på Vestlandet, i Nord-Norge, i Innlandet vil måtte oppleve at en ikke får tak i den kompetansen som det er behov for, for at de skal få sin behandling. Den konsentreres i Oslo-området, der det allerede er en konsentrasjon av den typen kompetanse. Det betyr at enda flere pasienter må reise fra Sørlandet, fra Østlandet, fra Innlandet til Oslo for å få behandling som de kunne ha fått på sitt lokalsykehus.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgingsspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:55:41]: Jeg har sjelden hørt så mye bløff på en og samme tid fra talerstolen her på Stortinget som det som nå kom fra Bent Høie.

For det første: Vi vet at det vil bli om lag 20 mrd. kr billigere å bevare Ullevål og bygge ut nytt på Ullevål framfor å legge ned hele Ullevål og bygge disse smittetårnene på Gaustad, som er Bent Høies plan – pluss ikke minst Aker, hvor han skal bygge gigantisk framfor det som trengs, nemlig lokalsykehus for Groruddalen. Det er det de ønsker seg, og det kan de få. Men det er klart, legger man ned Ullevål, må man bygge gigantisk på Aker, det skjønner alle, men det er altså ikke vår plan.

For det andre: Risikoen er enorm når det gjelder Gaustad. Plan og bygg er ikke for dette. Oslo er ikke for dette. Sju av ti innbyggere i Oslo er mot denne planen.

For det tredje: Det blir ikke behov for flere fagfolk i Oslo av at man beholder Ullevål sykehus. Det som styres her, er pasienttilstrømmningen. Den har noe å si for antall ansatte, men ikke det at man dropper planen om gigant-sykehus på Gaustad, som altså er Bent Høies store plan.

Presidenten: Presidenten vil bare minne om at vi bør ha en parlamentarisk ordbruk i salen, og at det å karakterisere andre representanters eller statsråders synspunkter som «bløff» ikke regnes som det.

Statsråd Bent Høie [10:56:59]: Jeg synes at representantens innlegg var veldig avklarende, for dette er første gang vi har fått den ærlige avklaringen fra partiet Rødt om at de har betydelig lavere ambisjoner for Aker sykehus enn det regjeringen har. Jeg håper at representanten Bøhler og Senterpartiet merker seg det, at en av de fremste allierte som de har i denne saken, nå snakker ærlig om hva deres alternativ faktisk betyr, nemlig at en vil bygge et betydelig mindre sykehus, et sykehus med mindre innhold, på Aker. Det er noe helt annet enn det jeg tror velgerne til representanten Moxnes i den delen av Oslo har oppfattet før.

Jeg synes at dette innlegget bringer oss nærmere faktisk å få en diskusjon som handler om de to reelle alternativene, nemlig et alternativ med et betydelig mindre, mindre innholdsrikt sykehus på Aker og en flytting av Rikshospitalet til Ullevål, som vil koste mer, ha høyere risiko og ta lengre tid.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:58:12]: Vi i Rødt har vært tydelige hele veien på at hvis man ikke legger ned akuttsykehuset Ullevål, vårt største her i landet, trenger man ikke å bygge et nytt akuttsykehus på Aker. Det har vi vært tydelige på hele veien. Det de har savnet i mange år, er å ha et lokalsykehus på Aker. Det ble lagt ned, vedtatt av den rød-grønne regjeringen, det var en gigantisk tabbe. Det bør bygges opp igjen for bydelene Alna, Bjerke, Grorud og Stovner.

Hvis vi i stedet for å beholde Ullevål og ha ett samlet akuttmedisinsk fagmiljø under ett tak, som er helt avgjørende, det vet vi jo fra 22. juli, skal splitte det opp og dele det mellom Aker og «Riksen», som er planen til Bent Høie, da risikerer vi – og det sier ekspertene – å måtte sende sterkt skadde, kanskje døende, pasienter i skytteltrafikk i ambulanse mellom Aker og Rikshospitalet. Det er det som er det uforsvarlige. Og det kommer ingen svar på om det vil bli et samlet akuttmedisinsk fag-

miljø ett sted, som vi har i dag på Ullevål, med Bent Høies plan. Det fortjener innbyggerne i Oslo, og også Østlandet for øvrig, å få et tydelig og klart svar på.

Statsråd Bent Høie [10:59:22]: Ja, med representantens forslag vil da innbyggerne i Oslo øst ikke få et fullverdig akuttsykehus som kan hjelpe dem i akutte situasjoner. Konsekvensen av dette er at vi da har et – riktig nok veldig stort – akuttmottak fortsatt på Ullevål, som også vil vokse betydelig. Men det er ikke nødvendig å ha et så stort akuttmottak for så mange pasienter på det nye sykehuset på Gaustad for å opprettholde f.eks. den nasjonale traumefunksjonen som er på Ullevål sykehus i dag. Dette er noe av det som det er blitt gjort et nytt arbeid på, for å finne en bedre fordeling av pasienter og funksjoner mellom det nye regionsykehuset og Aker sykehus, som gjør at Aker sykehus blir et stort akuttsykehus, men samtidig at man har et stort nok grunnlag når det gjelder både pasienter og innhold, til å opprettholde det nye regionsykehusets både lokale og ikke minst regionale og nasjonale funksjon som traumemottak for Norge.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:00:40]: Pandemien vi står midt oppe i, har sett helsepersonell i heile landet i ein utruleg krevjande situasjon. Det er kolossalt mykje jobbing, arbeid til alle døgnets tider, noko som er veldig ukurant og gir eit utruleg arbeidspress på dei tilsette. Dette skjer på toppen av at vi er midt inne i ei bemanningskrise i helsesektoren, og tal frå SSB viser at den krisa kjem til å bli enda verre i tida som kjem, viss ikkje noko blir gjort. SSB anslår at vi vil mangle 28 000 sjukepleiarar og 18 000 helsefagarbeidarar i 2035.

Riksrevisjonsrapporten frå 2019 viste store problem på sjukehus med å rekruttere og ikkje minst behalde sjukepleiarar, jordmødrer og spesialsjukepleiarar. To av tre jobbar i tillegg deltid. Ei undersøking NRK nyleg gjorde blant toppleiarar i norske kommunar, viser at éin av tre kommunar tviler på om dei er i stand til å gi heimebasert omsorg til dei som treng det i framtida.

Dette var altså situasjonen og undersøkingar som skjedde før pandemien. Så har pandemien kome i tillegg, midt oppe i ei bemanningskrise. Det er grunn til å stille spørsmål om situasjonen er verre no, om den låge bemanninga, så mykje deltid og utfordringar som pandemien i tillegg fører til, vil føre til at enda fleire vil slutte.

Da er spørsmålet: Er statsråden einig i at vi no står i ei nasjonal bemanningskrise i helsesektoren?

Statsråd Bent Høie [11:02:40]: Jeg er helt enig i at vi har store utfordringer i årene framover med å rekruttere og ikke minst også beholde nok helsepersonell både i

kommunene våre og i sykehusene våre. Det er nok spesielt i kommunene at utfordringen er størst.

Jeg er også veldig enig i at alle ansatte i helsetjenesten har jobbet ekstremt mye i det året vi har bak oss, og i den situasjonen vi står i nå. Mange er slitne, mange har stått på døgnet rundt, og mange har hatt et veldig stort ansvar og mange store bekymringer. Det betyr at vi er avhengig av å anerkjenne det, men også å se videre på hvordan vi skal sikre at mange unge fortsatt ønsker å jobbe i denne tjenesten, og ikke minst at de som jobber der allerede nå, blir.

Det er også det som er ambisjonen til regjeringen i Kompetanseløft 2025, som vi la fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2021. Der lanserte vi nettopp ikke bare det å rekruttere, beholde og videreutdanne flere personer, men ikke minst også arbeidet for å redusere bruken av deltid, redusere vikarbruken. Vi etablerte også et samarbeidsforum med Norsk Sykepleierforbund, Fagforbundet, Delta og KS, der vi nå sitter rundt samme bord og jobber med oppfølgingen av denne konkrete planen.

Det handler om et stort og også komplekst problem. Det betyr at vi selvfølgelig må øke utdanningskapasiteten. Vi må sørge for at de som søker seg til utdanningene, gjennomfører utdanningene, og vi må sørge for at de også søker seg til og blir i tjenesten. For dem som jobber i tjenesten, ser vi at det er noen faktorer de legger veldig stor vekt på for at de skal trives og bli, og det er bl.a. god ledelse. Derfor har regjeringen iverksatt et gjennomgående lederutviklingsprogram for hele helse- og omsorgssektoren. Det handler om muligheten til å jobbe på et sted der det er god bemanning, der en har gode og trygge kollegaer. Det er nettopp det som også ligger i Kompetanseløft 2025.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:04:46]: Eg fekk ikkje med meg at statsråden svarte på spørsmålet mitt: Står vi no i ei nasjonal bemanningskrise i helsesektoren? Det er mange gode grunnar til å tru det. Statsråden svarte ikkje på det spørsmålet.

Her er vi i ein situasjon der altfor få med helsefagleg bakgrunn er i helsesektoren. Det er altfor låg bemanning, det er altfor mykje deltid, det er altfor lite til etter- og vidareutdanning, det er altfor få studie- og praksisplassar, og det er altfor mange som sluttar tidleg. SSB har nettopp gjort ei undersøking av det: Halvparten fullfører ikkje utdanninga si eller går ikkje inn i yrket etter utdanning. Det er òg altfor låg lønn, som jo gjeld alle dei kvinne-dominerte utdanningsgruppene i offentleg sektor.

Dette var situasjonen før pandemien, og dette bidrar jo ikkje positivt når vi no er inne i pandemien. Ser statsråden at vi treng å gå saman tverrpolitisk for å møte ei bemanningskrise som vi står i?

Statsråd Bent Høie [11:05:51]: Ja, jeg er helt enig i at vi har store utfordringer knyttet til rekruttering framover. Det er også sånn at på enkelte avdelinger, i enkelte kommuner og på enkelte områder vil det at en ikke får rekruttert, oppleves som en krise der en er. Det er innenfor ulike områder. Det kan være at en i en kommune opplever ikke å få tak i fastleger. Det vil oppleves som en krise. Det kan være på et sykehjem, der en ikke får nok kvalifiserte sykepleiere til å søke på en stilling. Det vil oppleves som en krise.

Vi jobber nå og har over lengre tid jobbet systematisk for å løse dette. Det vi ser, er at den planen vi jobbet etter fram til 2021, har gitt betydelige resultater. For det første har det kommet en betydelig økning i antall årsverk i kommunene i denne sektoren, og vi ser at av dem som rekrutteres, er det nå en større andel som har utdanning. Det er mange tusen som gjennom dette programmet – som innebærer en betydelig øremerking av midler – har fått etter- og videreutdanning og fått hevet sin kompetanse. Så dette er arbeid som gir resultater, og det må forsterkes og fortsettes med.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Torgeir Knag Fylkesnes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:06:59]: Det var interessant at statsråden trekte fram det med auke i antal årsverk, for spørsmålet er om det er ein auke som svarar til dei geografiske utfordringane vi har som samfunn. Det er jo det tala frå SSB tek utgangspunkt i. Har vi nok folk til å møte behova i befolkninga? Det er det vi ikkje har.

NRK har ei sak i dag – der også statsråden figurerer – om Andrea Volle, Mathilde Heggen og Malin Myklebust, tre ungdomar som vurderer sterkt å bli sjukepleiarar. Dei er tre av 13 370 ungdomar som ønskjer å bli sjukepleiarar, men det er berre 5 100 studieplassar, som da er dimensjonert ut frå praksisplassar. Det står på staden kvil i ein situasjon der vi verkeleg treng å auke mengda.

Da er spørsmålet: Kor systematisk jobbar regjeringa eigentleg når ein i åtte år har sett på det same problemet dag etter dag, og så er ein framleis langt, langt unna å halde skjema for å møte befolkninga sitt behov?

Statsråd Bent Høie [11:08:05]: Her snakker en om to ulike forhold. Det ene er hva som er framskrivningen på situasjonen vi kan stå i framover. Det mange av disse framskrivningene har felles, er at det er jeg som har bestilt dem, nettopp for å få en beskrivelse av utfordringsbildet framover, for å kunne møte det, sånn at vi ikke havner der som disse framskrivningene beskriver.

Jeg hørte også disse flotte representantene for ungdom som ønsker å jobbe i helsetjenesten, på radio i dag morges. Det jeg synes var kjekt, er at de allerede er i en

utdanning, nemlig for å bli helsefagarbeidere. Det er den andre store gruppen vi vil mangle, ikke minst i kommunene. Jeg er veldig opptatt av at vi kommer til å mangle både sykepleiere og helsefagarbeidere.

Jeg håper også at de vi hørte, som hadde ambisjoner om å søke seg videre og bli sykepleiere, får muligheten til det, men jeg vil virkelig si at det vi også må jobbe med, er rett og slett å heve statusen rundt det å være helsefagarbeider, for vi trenger veldig mange helsefagarbeidere i helsetjenesten framover. Derfor har jeg bl.a. pålagt alle sykehus i Norge å ha lærlinger innenfor helsefag – som de var i ferd med å avvikle – nettopp fordi vi må sikre oss at hele helsetjenesten bruker den viktige kompetansen.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:09:20]: Ja, det er statusen til alle som jobbar i helsevesenet som verkeleg må løftast. Alle dei kvinne­dominerte velferdsyrka og helseyrka må løftast. Det er det som er problemet i dag. Her møter dei ei verkelegheit med ekstremt høgt arbeidspress, altfor låg bemanning, altfor mykje deltid og altfor låg løn. Folk sluttar altfor tidleg, folk går ikkje inn i yrka sine, og så gjer ikkje regjeringa det som verkeleg monnar, ved å ta tak i dei store problema der.

Berre for å ta eitt eksempel: No har statsråden fleire spørsmål på rad han ikkje har svart på, så eg ønskjer å stille eit spørsmål om korleis det går med eit av dei verkeleg store valløfta Erna Solberg løfta i 2015. Då erklærte ho på ein stor helsekonferanse at innan 2020 skulle 15 000 sjukepleiarar og 15 000 helsefagarbeidarar få etter- og vidareutdanning. Har det skjedd? Tida er ute på det.

Statsråd Bent Høie [11:10:18]: Ja, det var det jeg snakket om, om Kompetanseløft 2020, som nå er fulgt opp av Kompetanseløft 2025. Gjennom det programmet har nettopp mange tusen både ufaglærte, faglærte og personer med høyere utdanning i helse- og omsorgstjenesten fått etter- og videreutdanning. Jeg har ikke for hånden akkurat tallene, de kan representanten eventuelt få i et skriftlig spørsmål, men det er ingen tvil om at det programmet har bidratt til at mange av de målene vi satte oss den gangen, er nådd. Vi er nok ikke i en situasjon der alle målene er nådd, men at den planen virkelig har bidratt til et løft, har vi sett.

Jeg er helt enig i at deltidsbruk er noe vi må til livs i denne tjenesten. Vi har klart å få ned deltidsbruken i sykehusene våre, med større grad av hele eller større stillinger. Der har vi en større utfordring i kommunene, som vi også jobber med, og det er noe av det vi også skal jobbe med i Kompetanseløft 2025.

Presidenten: Nicholas Wilkinson – til oppfølgings­spørsmål.

Nicholas Wilkinson (SV) [11:11:29]: Jeg er uenig med statsråden i at det er noen kriser i noen deler av landet. Vi har en bemanningskrise i Norge nasjonalt, og jeg håper at statsråden kan si det.

Jeg hadde en veldig vanskelig samtale med Tea Leonardsen, som er verneombud ved OUS, og som jobber som sykepleier på barnekreftavdelingen. Hun forteller om et arbeidspress som er såpass stort at det over tid fører til at sykepleiere slutter i yrket. Hun sier at man må kunne tilby sykepleie med høy kvalitet, omsorg og pleie, og at da må bemanningen styrkes betraktelig.

Det er SV enig i. Derfor må vi få flere utdannings­stiller, praksisplasser, læreplasser og øke finansieringskategorien for sykepleier fra E til D. Er helseministeren enig i at vi må få flere tiltak, som SV nå har foreslått?

Statsråd Bent Høie [11:12:40]: En rekke av disse tiltakene ligger jo i regjeringens plan, så det er fint at vi har SVs støtte i det arbeidet. Dette er tiltak som vi nå jobber med sammen med fagforeningene og KS for å oppfylle.

Så er jeg enig i at det er utfordringer med rekrutteringen ved noen sykehus, men jeg vil understreke at den største utfordringen i årene framover kommer til å være i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Ved sykehusene våre er det også mange som opplever stort arbeidspress. Jeg er opptatt av at vi ser helse, miljø og sikkerhet for de ansatte og pasientsikkerhet og kvalitet i en sammenheng. Det er årsaken til at vi nå har etablert årlige undersøkelser som innbefatter både helse, miljø og sikkerhet for de ansatte og pasientsikkerhet og kvalitet for pasientene, slik at vi på alle ledernivåer i hele tjenesten, gjennom forskrift om ledelse og kvalitet, er pålagt å gå igjennom resultatene av disse undersøkelser og gjøre et kontinuerlig forbedringsarbeid.

Presidenten: Tuva Moflag – til oppfølgingsspørsmål.

Tuva Moflag (A) [11:13:47]: Aller først vil jeg benytte anledningen til å gratulere presidenten og alle andre sykepleiere med sykepleierdagen!

Vi i Arbeiderpartiet deler SVs oppfatning om at vi står i en overgripende bemanningskrise i helsetjenesten. Vi har en fastlegeordning som har nærmet seg kollaps, og vi mangler allerede flere tusen helsefagarbeidere og sykepleiere. I 2035 kan vi mangle så mange som 28 000 sykepleiere.

Parallelt med disse store bemanningsutfordringene, eller krisene, i hele helsetjenesten har vi også en stor grad av deltidsarbeid både i sykehus og i kommunehel-

setjenesten. Nettopp på sykepleierdagen vil jeg spørre statsråden om hvorfor han ikke gjør mer for å sikre hele stillinger, og hvorfor vi ikke har fått på plass flere studie- og praksisplasser for sykepleiere. Vi vet at studiestedene i Norge avviser kvalifiserte søkere – og det i en situasjon hvor vi kommer til å mangle flere tusen sykepleiere.

Statsråd Bent Høie [11:14:55]: Vi har økt studiekapasiteten, men det er også viktig at vi jobber med å løse det som egentlig er hovedutfordringen vår, nemlig at studieplassene kan øke sammen med praksiskapasiteten. Dette er noe vi jobber med sammen med Kunnskapsdepartementet, for det er også viktig at de som tar denne utdanningen, får en god praksis som gjør at de ønsker å bli i tjenesten og ikke gjennom praksisperioden får et annet bilde av tjenesten og dermed ikke søker jobb der.

Så er jeg veldig opptatt av at vi skal forsterke arbeidet med å redusere bruken av deltid. Deltid er ikke bra. Det er ikke bra for de ansatte i tjenesten som ønsker å jobbe mer, og som ønsker å ha en inntekt som de kan leve av, og en pensjon som de kan leve med. Men det er heller ikke bra for tjenesten, og ikke minst er det ikke bra for pasientene. Vi vet at kontinuitet i et behandlingsforløp er utrolig viktig for kvaliteten, og mye bruk av deltid bidrar til dårligere kvalitet i tjenesten.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Sverre Myrli (A) [11:16:15]: Da kan samferdselsministeren gå opp igjen.

Nylig kunne vi lese om det spanske entreprenørselskapet Acciona, der flere ledere er dømt for bedrageri og hvitvasking. Acciona er et kjent selskap også i Norge. De bygger ny E6 mellom Ranheim og Værnes i Trøndelag for Nye Veier og har der en stor milliardkontrakt. Acciona er også aktuell for flere store samferdselsprosjekter i Norge, bl.a. Sotrasambandet. Sotrasambandet er jo et stort prosjekt, i størrelsesordenen 10 mrd. kr, og så vidt jeg vet, er nettopp Acciona en av tre entreprenører som oppdraget står mellom – alle tre for øvrig utenlandske.

I går vedtok Stortinget bygging av Hålogalandsveien i Nordland og Troms, et gigantisk prosjekt til 17–18 mrd. kr. Det er grunn til å tro at også for dette prosjektet vil det være aktuelt med utenlandske entreprenører, og det er et av poengene her: Regjeringen lager nå så store utbyggingsprosjekter at det mange steder bare er internasjonale storkonsern som er i stand til å legge inn anbud.

Spørsmålet blir da: Hvorfor gjør regjeringen dette? Hvorfor fører regjeringen en politikk som medfører så enorme utbyggingsprosjekter at det i realiteten bare er utenlandske entreprenører som kan vinne anbudene? Og mener samferdselsministeren det er en god idé at

f.eks. Acciona bygger vei og står for samferdselsprosjekter i Norge?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:18:20]: Det er ei viktig problemstilling som her blir tatt opp, for uærlighet ønsker me verken frå norske eller utanlandske leverandørar. Eg er glad for at Aftenposten går inn og avdekkjer den typen saker som me kunne lese om 10. mai.

Så vil eg òg peike på at Acciona sluttar seg til heilskapen i Aftenposten-artikkelen, men dei meiner òg det er eit anna bilde – ureielege tilsette kan det vere i både norske og utanlandske selskap. Dei peikar òg på at det ikkje var på leiarnivå desse ureielege tilsette var, det var på eit lågare nivå, ifølgje dei. Uansett er det viktig at me jobbar for at både norske og utanlandske aktørar opptrer på ein skikkeleg måte, og då trur eg openheit er veldig viktig, og eg trur Arbeidstilsynets arbeid er veldig viktig.

Så til det som er hovudspørsmålet frå representanten Sverre Myrli, og det går på kva aktørar me ønskjer. Me ønskjer både norske og utanlandske aktørar, og om me går ti år tilbake i tid, var bodskapen frå eit samla norsk næringsliv at dei ønskte større vegkontraktar. Dei ønskte at me ikkje skulle bygge så mykje stykkevis og delt, men meir heilskapleg.

Eg opplever no at bodskapen er at nokre av dei kontraktane som me har lagt ut, blir opplevde som i overkant store, og det er ein bodskap me kan ta med oss. Me har òg gjort arbeid, som eksempelvis Ryfast, som var eit veldig stort prosjekt, men som blei delt opp i mindre kontraktar. Det er moglegheiter me ser på. Eg har sagt det frå denne talarstolen før, og eg gjentar det gjerne igjen: Me ser nettopp på moglegheita for òg å kome med mindre prosjekt, meir tilpassa dei norske aktørane, men eg ønskjer både norske og utanlandske aktørar i den norske marknaden.

Sverre Myrli (A) [11:20:24]: Jeg er enig med samferdselsministeren: Det er grunn til å berømme både Aftenposten, bygg.no, FriFagbevegelse og andre som jobber med dette, og som har avdekket kritikkverdige forhold. Samferdselsministeren har lagt fram en nasjonal transportplan med 1 200 mrd. kr. Når det skal brukes så mye penger på samferdsel, må vi sørge for at det styrker norsk bygg- og anleggsbransje, norsk transportbransje og norske bedrifter som betaler skatt til Norge, som har lærlinger og bidrar til fagopplæringen, som har norske lønns- og arbeidsvilkår, som er gode på helse, miljø og sikkerhet, og som er i førersetet når det gjelder digitalisering og bruk av ny teknologi.

Det er viktig at vi støtter opp om den typen bedrifter. Det er ingen som sier at vi ikke skal ha utenlandske bedrifter, men nå er jo utviklingen at kontraktene blir så store at det snart er bare utenlandske bedrifter som vin-

ner de store kontraktene. Synes ikke samferdselsministeren det er viktig å støtte opp om norsk bygg- og anleggsbransje?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:21:31]: Det er eg heilt einig i, og eg synest me lykkast godt. I 2019 såg eg at 19 av 21 prosjekt gjekk til norske entreprenørar, norske underleverandørar. Så det vil jo seie at me lykkast ganske godt.

Det er ikkje så mange år sidan, under den raud-grøne regjeringa, at statsråd Marit Arnstad drog utanlands for nettopp å lokke til seg utanlandske leverandørar inn i den norske marknaden. Og eg trur at med den aktiviteten som no er innanfor samferdsel, ikkje minst på veg og jernbane, treng me òg utanlandske aktørar.

Så må me òg peike på, og der synest eg representanten Myrli har eit veldig godt poeng, at det å byggje veg er noko anna no enn det var nokre tiår tilbake i tid. Me ser at me har nokre av dei mest spennande ingeniørprosjekta i verda, og dei må me sikre at norske aktørar er ein del av.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Sverre Myrli.

Sverre Myrli (A) [11:22:34]: Tilbake til spanske Acciona, som i hvert fall må kunne sies å ha et tvilsomt rykte: Det er ikke første gang vi stifter bekjentskap med den typen selskaper. Vi husker hvordan det gikk med det italienske entreprenørselskapet Condotte, som ikke klarte jobben de hadde tatt på seg på Follobanen, og som i realiteten rømte landet. Det forsinket utbyggingsprosjektet og medførte vel kanskje 2 mrd. kr i økte kostnader på Follobanen. Condotte har faktisk stukket av fra Norge. De har ingen representanter i Norge og skylder en rekke ansatte masse lønn for arbeid de har gjort. Vi husker også det østerrikske Alpine Bau, som gikk konkurs, og som skulle bygge deler av E6 og Dovrebana langs Mjøsa. Der måtte norske entreprenører overta, og prosjektet ble mange hundre millioner kroner dyrere.

Jeg stiller igjen spørsmålet: Synes fortsatt samferdselsministeren det er en god idé å legge til rette for at en i større grad skal ha utenlandske selskaper?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:23:42]: Som eg sa, gjekk 19 av 21 prosjekt til norske leverandørar, underleverandørar. Da synest eg ikkje me kan seie at me legg til rette for at det er dei utanlandske som tar den store kaka her. Men eg er opptatt av å ta signala frå norsk næringsliv og norske leverandørar, som for ti år sidan sa at dei ønskte større og større prosjekt – no er det ein motsett bodskap. Det lyttar me til.

Så har eg lyst til å seie at Acciona her har innrømt at nettopp denne saka har vore krevjande for dei. Dei har òg inngått forlik med myndigheitene knytt til den saka som Aftenposten avdekte. Det viktige for meg er at den typen selskap er sertifiserte, er godkjende, og så må me gjere det me kan for å følgje både norske og utanlandske aktørar, sånn at dei følgjer norsk lov. Og me veit at det i denne bransjen dessverre er moglegheit for å vere ureieleg.

Presidenten: Sverre Myrli – til oppfølgingsspørsmål.

Sverre Myrli (A) [11:24:46]: Jeg tror vi bare må slå fast at ingen har påstått at alle oppdrag går til utenlandske selskaper, og ingen ønsker vel heller å sette noe forbud mot utenlandske selskaper, men det er nå en utvikling hvor prosjektene blir større og større. Sotrasambandet er på 10 mrd. kr og Hålogalandsvegen på 17–18 mrd. kr, og det kommer entydig fra norsk bygg- og anleggsbransje at dette er så store prosjekter at det er svært vanskelig for norske firmaer å få dem.

Da er jo ikke akkurat antallet så interessant, hvis de norske får noen små kontrakter, og så sitter de utenlandske igjen med gigakontraktene, men det er utviklingen det er verdt å se nærmere på. Inntrykket er at regjeringen ønsker større og større prosjekter, enorme prosjekter, og det blir internasjonale entreprenører som får de oppdragene. Og det virker jo som at regjeringen synes denne utviklinga er helt grei. Dette kan jo føre til press på norske lønns- og arbeidsvilkår og i verste fall også til sosial dumping. Ser samferdselsministeren ingen betenkeligheter med dette?

Statsråd Knut Arild Hareide [11:25:57]: Det er no eingong sånn at når me satsar så mykje på samferdsel som denne regjeringa har gjort, og vil gjere framover, blir det ein del store prosjekt. Det tenkjer eg er heilt naturleg. Men eg har sagt fleire gonger i dette replikkordskiftet at me har tatt signala om at det no er eit ønske om mindre kontraktar. Me følgjer opp og ser på moglegheita for det.

Når det gjeld E10, som me debatterte i denne saka på måndag, og som blei vedtatt i går, er det ikkje sikkert at den beskrivinga som representanten Myrli her gir, vil vere heilt riktig. Eg deler beskrivinga knytt til Sotrasambandet og kontrakten der. Der veit me at det er utanlandske som ligg i front for å få han. Når det gjeld E10, er det eit noko anna bilde som blir gitt til meg. Men me har tatt signala. Me ønskjer norske leverandørar, entreprenørar, som ein del av desse kontraktane. Derfor ser me òg på størrelsen, fordi me har fått ønske om det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:27:13]: Mitt spørsmål går til helseministeren.

Koronapandemien har ført til at flere offentlige sykehus har avlyst planlagte behandlinger og operasjoner. I starten av pandemien var dette en stor utfordring som førte til at mer enn 100 000 avtaler på norske sykehus ble utsatt. Noe av etterslepet er tatt igjen, men under den tredje smittebølgen måtte flere sykehus igjen redusere kapasiteten. Det har gått særlig ut over behandlingskapasiteten i de områdene som har hatt mest smitte. Oslo universitetssykehus reduserte antall behandlinger og operasjoner med 25 pst. tidligere i år, og andre sykehus sliter også med den ordinære pasientbehandlingen. Det fører til at helsekøene igjen øker.

Under budsjettbehandlingen i Stortinget ble 250 mill. kr til de regionale helseforetakene øremerket økt kjøp av tjenester hos private aktører – for å redusere helsekøene. Pengene er bevilget for å unngå at syke må vente unødvendig lenge. Men er de brukt som Stortinget forventet da budsjettet ble vedtatt? Svaret finner vi egentlig i regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett, og det er ganske nedslående lesning. På tross av en regjering og en helseminister som sier at det er ønskelig å bruke private aktører i helsevesenet til pasientenes beste, er det en liten andel av midlene som er brukt på å kjøpe tjenester hos private sykehus. Seks måneder etter at budsjettet ble vedtatt, har det skjedd lite for å følge opp Stortingets vedtak og gi syke raskere behandling. Det er kun Helse Nord som har en helt konkret plan for hvordan de skal benytte sin andel av denne ekstrabevilgningen. Der er tilleggskjøpene målrettet mot store fagområder som har kapasitetsutfordringer. For de øvrige er det ikke tatt helt konkrete initiativ. Man har reservert de økte midlene som skal brukes på å redusere helsekøer, men pengene står på bok, og helsekøene vokser.

Da er spørsmålet: Er statsråden fornøyd med helseforetakenes oppfølging av budsjettvedtaket, og hvordan vil statsråden sikre at helseforetakene faktisk bruker de ekstra midlene som er bevilget, til å redusere køene?

Statsråd Bent Høie [11:29:27]: Det er riktig, som representanten sier, at regjeringen og Fremskrittspartiet er enige om at det å kjøpe ledig kapasitet hos private er en god løsning for å ta igjen noe av det som har måttet bli utsatt i forbindelse med pandemien.

Så er jeg nok ikke enig i at det som vi redegjør for i revidert budsjett, er nedslående. Helse Sør-Øst, som er den største helseregionen, har lagt opp til en vekst i omfang av kjøp fra private leverandører på i overkant av 270 mill. kr i budsjettet for 2021. Det er betydelig over det som de har fått øremerket til dette, som er 129 mill. kr, så de har jo fulgt opp det politiske styringssignalet på dette området.

Som representanten er inne på, har Helse Nord, som har fått den minste andelen av dette, også inngått konkre-

te avtaler allerede, som vi redegjør for. Det samme jobber en med både i Helse Vest og i Helse Midt-Norge. Og jeg kommer i de oppfølgingsmøtene som jeg har med helseregionene nå før sommeren, til å be om ytterligere dokumentasjon på at de følger opp det som er det politiske styringssignalet, som vi også har forsterket med de økonomiske virkemidlene som vi fikk på plass her som følge av budsjettavtalen med Fremskrittspartiet.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:30:44]: Jeg hører hva statsråden sier. Samtidig leser jeg også hva som står i revidert budsjett. Hele hensikten med denne øremerkingen av 250 mill. kr var jo i realiteten at man skulle øke kjøp av private tjenester nettopp for å bidra til at man fikk flere behandlinger og fikk redusert helsekøene, og der er vi ikke ennå. Vi har samtidig flere eksempler på at private kan utføre både behandlinger og operasjoner. De har ingen ventetid, de kunne bidratt til å øke kapasiteten, og det er det offentlige som finansierer, så for pasienten vil det utelukkende være et gode.

Da er spørsmålet til statsråden igjen: Hvordan vil statsråden bidra til at vi virkelig får benyttet de midlene som nå er bevilget, 250 mill. kr, slik at vi får den effekten som var ønskelig fra Stortingets side, så raskt som mulig?

Statsråd Bent Høie [11:31:45]: Det vil jeg gjøre med å følge opp helseregionene tett på at de faktisk bruker dem til det formålet. Det oppfatter jeg også at de rapporterer at de jobber med og har planer for.

Så må vi også ha en viss respekt for at Stortinget har vedtatt et lovverk rundt dette med anskaffelser som gjør at det ikke bare er å snu seg rundt fra den ene dagen til den andre. Det kreves en viss prosess for dette, utover de avtalene som de allerede har, som de kan øke bruken av, og som også er en del av dette.

Jeg vil i tillegg peke på at vi heldigvis også har ordningen Fritt behandlingsvalg, som er mye enklere. Der er det ikke anbud, der kan private melde seg til å kunne utføre behandlinger på de områdene som ligger inne i Fritt behandlingsvalg-ordningen. Det er en viktig ordning som også Høyre og Fremskrittspartiet og regjeringen har stått sammen om, og som nå dessverre står i fare hvis vi taper valget til høsten.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:32:40]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 12, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til klima- og miljøministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 13, fra representanten Liv Signe Navarsete til klima- og miljøministeren, må utsettes til neste spørretime.

Spørsmål 1

Jorodd Asphjell (A) [11:33:15]: «Folkehøgskolene er et verdifullt alternativ til det formelle utdanningssystemet som er uten karakterer og eksamener, men som gir lærelyst og ny motivasjon i tillegg til å drive allmenndanning og utvikle ferdigheter for livet. Folkehøgskolene er mer populære enn på lenge og tilbyr et stort spenn i fag- og kurstilbud over hele landet.

Vil regjeringen legge frem en nasjonal plan for vekst i elevplasser og etablering av nye folkehøgskoler, og samtidig gjennomgå støtte- og finansieringsordningene for folkehøgskolene?»

Statsråd Guri Melby (V) [11:33:53]: Takk for spørsmål om folkehøgskoler. Jeg er helt enig med representanten i at folkehøgskolene er en viktig del av mangfoldet i utdanningstilbudet. For ganske mange mennesker utgjør et år på folkehøgskole en ganske viktig og annerledes erfaring i tiden mellom videregående opplæring og annen utdanning eller arbeidslivet.

Derfor har regjeringen besluttet at vi skal sette ned et offentlig utvalg som skal utrede folkehøgskolenes samfunnsoppdrag og hvorvidt de har rammebetingelser som bygger opp under dette oppdraget. Utvalget skal levere sin rapport 1. oktober 2022.

Det er ikke gjort større endringer i folkehøgskolepolitikken på lang tid. Den forrige NOU-en om folkehøgskoler, NOU 2001: 16, Frihet til mangfold – om folkehøgskolenes rammevilkår, ble lagt fram for 20 år siden.

Denne regjeringen har satset på folkehøgskoler. I mange år ble det ikke opprettet nye folkehøgskoler, men siden 2014 har det blitt godkjent seks nye folkehøgskoler som kan motta tilskudd for nær 800 elever. Samlet bruker staten om lag 1 mrd. kr på tilskudd til folkehøgskoler hvert år, i tillegg til utgifter til utdanningsstøtte. Over 10 pst. av hvert ungdomskull bruker i gjennomsnitt 120 000 kr på et folkehøgskoleår, i tillegg til ut-

styr og lommepenger. Da er det viktig at vi er helt sikre på at elevene får et faglig godt folkehøgskoleår med høy kvalitet.

Utvalget skal derfor også se på folkehøgskolenes faglige kvalitet og godkjenningsordningen for nye folkehøgskoler. Gjennom dette utvalget vil vi kunne få et bedre grunnlag til å vurdere dimensjoneringen av folkehøgskoletilbudet. Folkehøgskolene har viktige kvaliteter som vi må ta vare på. Utvalget skal legge til grunn at folkehøgskoler fortsatt skal være et supplement til det formelle utdanningssystemet, og at de i hovedsak retter seg mot ungdom og unge voksne.

Jorodd Asphjell (A) [11:35:50]: Takk til statsråden for svaret. Jeg har selv hatt tre unger som har gått på folkehøgskole og tatt høyere utdanning etterpå. Det er riktig at dette er veldig viktig for allmenndannelsen og ikke minst kan det gi et nytt perspektiv på livet.

I dag er det veldig mange dyktige ildsjeler som jobber med å få etablert nye folkehøgskoler. Her kan jeg trekke fram mange eksempler, men jeg vil trekke fram to eksempler fra statsrådens eget fylke, Trøndelag: Øyrekka folkehøgskole på Mausundvær på Frøya og ikke minst Røros folkehøgskole. Her er det et miljø som har jobbet lenge med å få fram gode, faglige planer for de to tilbudene, men så mangler det gode avklaringer fra regjeringen og statsråden om videre framdrift for å bli godkjent som folkehøgskoler.

Kan statsråden før en sann melding som er meldt nå, avklare om disse folkehøgskolene vil få starte opp?

Statsråd Guri Melby [11:36:54]: Jeg vil hevde at de siste åtte årene virkelig har vært gullår for folkehøgskolesektoren. Før den tid gikk det svært mange år uten at det ble opprettet en eneste ny folkehøgskole, og sist det ble sett helhetlig på det, var da en regjering Venstre satt i, ga et oppdrag for å iverksette en NOU. Så jeg mener at våre partier virkelig har fulgt opp dette godt.

Når det gjelder Øyrekka, fikk den et oppstartstilskudd i revidert nasjonalbudsjett i fjor, og planen er at de skal få videre bevilgning, så lenge de oppfyller alle krav og er klare til å starte opp, i nasjonalbudsjettet for neste år.

Jorodd Asphjell (A) [11:37:32]: Jeg takker for svaret her også. Det er vel og bra, men fortsatt er det ingen nasjonal plan for når nye søknader kan komme inn på en plan og eventuelt komme på en prioriteringsliste. Det gjør at mange av dem som jobber år etter år etter år med et godt faglig innhold og har skaffet finansiering, ikke får tilbakemeldinger om hvorvidt søknaden deres blir godkjent.

Kan f.eks. Røros folkehøgskole, som har gått gjennom alle kvalitetskrav til faglig innhold osv., og som har

et veldig spennende tilbud som bakgrunn – knyttet til sørsamisk miljø, nordisk folkehøgskole osv. – forvente å få et tilsvarende tilskudd som bl.a. Øyrekka folkehøgskole har fått? Eller blir det å vente på nye tilbakemeldinger fra regjeringen etter en nasjonal plan 1. oktober 2022?

Statsråd Guri Melby [11:38:28]: Det er for så vidt opp til ethvert flertall som lager et budsjett, å prioritere nye folkehøgskoler også før vi er ferdig med en helhetlig plan. I løpet av de åtte siste årene har det som sagt blitt godkjent seks nye folkehøgskoler, noe som gjør at det har blitt opprettet en ganske lang rekke med nye elevplasser over hele landet, bl.a. på Svalbard, på Sørlandet og en rekke andre steder. Det har uten tvil vært en bevisst satsing på folkehøgskole. Vi har også sett at antallet søknader har økt, og at det er mange som har ønsket seg inn på folkehøgskole.

Hva man gjør før vi har en helhetlig plan, om det er aktuelt å si ja til nye søknader eller ikke, har vi ikke bestemt. Det kan godt være at man åpner for å opprette flere også i den perioden. Sist jeg sjekket, tror jeg at jeg hadde en oversikt over ca. tolv folkehøgskoler som var prosjekter under utarbeidelse, som ønsket å få støtte til å starte opp. I tillegg vet vi at veldig mange av de eksisterende folkehøgskolene ønsker seg flere plasser, og nettopp derfor ønsker vi å gjøre et grundigere arbeid, sånn at vi kan ta gode, faglige vurderinger.

Spørsmål 2

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:39:43]: Spørsmålet lyder:

«Testing, prøver og kartlegging i skolen er omdiskutert. Stortinget vedtok i 2018 at det skulle foretas en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet, der prøver og læringsutbytte i skolen skulle bli oppdatert i tråd med nye læreplaner i skolen. Dette er ikke fulgt opp. VG avslørte 4. mai at statsråden har satt i gang et arbeid med nytt testregime i skolen. Høyre påstår i NRK P2s Politisk kvarter 4. mai at nasjonale prøver og PISA er det som gir innblikk i hva elevene lærer i skolen.

Ønsker statsråden økt testtrykk eller å fremme læring i skolen?»

Statsråd Guri Melby [11:40:24]: Regjeringen følger opp anmodningsvedtaket fra Stortinget om å gjennomgå kvalitetssystemet i skolen sammen med partene gjennom referansegruppen for fagfornyelsen. Dette har Stortinget også blitt informert om i Prop.1 S for 2020–2021. Jeg har regelmessige møter med gruppen og diskuterer med dem hvilke endringer vi bør gjøre i kvalitetsvurderingssystemet i lys av fagfornyelsen. De har

innsyn i absolutt alle vurderinger som gjøres, både av direktorat og av departement. Forslagene til endringer i prøvene er en del av denne gjennomgangen som Stortinget har bedt om.

Da vi lagde nye læreplaner, la vi vekt på åpenhet, samskaping og tidlig involvering. Dette mener jeg var gode prosesser. Jeg ønsker å fortsette akkurat denne linja med åpenhet og samarbeid når vi nå skal endre både prøvene og de andre verktøyene vi har for kvalitetsutvikling, slik at de bedre støtter opp om intensjonen med fagfornyelsen.

Nasjonale prøver og kartleggingsprøver gir i dag verdifull informasjon som brukes til kvalitetsutvikling og til å fange opp elever som trenger ekstra oppfølging. Jeg mener det ikke er en motsetning mellom det å ha prøver og det å ha fokus på læring, slik spørsmålet fra representanten Knutsdatter Strand gir inntrykk av.

Vi legger ikke opp til flere prøver i skolen, men prøvene skal bli bedre. Jeg er opptatt av at prøvene må ha god kvalitet, og at de henger godt sammen med læreplanene. Når skolene har fått nye læreplaner, er det naturlig at vi også oppdaterer prøvene, slik at innholdet i prøvene spiller læreplanen.

Jeg mener også at vi egentlig har et ansvar på alle områder for kontinuerlig å forbedre kvaliteten på de verktøyene og prøvene som skolen bruker. Basert på tilbakemeldinger fra de som bruker prøvene, har Utdanningsdirektoratet kommet med anbefalinger om hvordan de kan utvikles på sikt.

Vi har besluttet å gå videre med en modell med to prøvetyper som etter hvert skal erstatte dagens nasjonale prøver og både kartleggingsprøver og karakter- og læringsstøttende prøver.

Den ene prøvetypen skal støtte undervisvurderingen i klasserommet, og den andre skal gi grunnlag for kvalitetsutvikling hos skoler, skoleeiere og nasjonale myndigheter. Formålet med hver enkelt prøve skal bli tydeligere. Prøvene skal legge bedre til rette for at elevene opplever mestring.

Utviklingen av prøvene er i en tidlig fase. Sentrale spørsmål som f.eks. hvilke ferdigheter, fag og fagområder prøvene skal ta for seg, er ikke besluttet. Prøveutviklingen vil pågå over flere år, og det er en prosess hvor jeg mener det er viktig at vi involverer tidlig og bredt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:42:59]: Sentrale spørsmål er nok i noens øyne avklart. Lillejord og resten av ekspertgruppa påpeker i sin delrapport at medvirkning er helt avgjørende for kvalitet i skolen, derunder at ulike nivåer har samme forståelse.

I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet av 24. mars 2021 sto det at det er prøver etter modell fra rapporten som Utdannings-

direktoratet selv utarbeidet i 2020, ved navn «Prøver i fagfornyelsen – hvilke behov skal prøvene dekke?», som skal bli innført. Rapporten bekrefter det Senterpartiet har hevdet lenge, nemlig at nasjonale prøver har spilt fallitt. I stedet for å gjøre det Stortinget har vedtatt, nemlig å gå gjennom hele prøveregimet i skolen, driver regjeringen og flikker på dagens system. Nå går Venstre Høyres ærend i å snevre inn konkurranseskolen med symbolpolitikk og såkalt forbedring av prøver. Testene skal inn på flere trinn, bl.a. 2. klasse. Hvilket belegg har statsråden, utenom Utdanningsdirektoratets rapport, for å hevde at dette er rett modell for å gi disse innblikk i kvalitet og utvikling?

Statsråd Guri Melby [11:44:03]: Nå har vi erfaring med nasjonale prøver i ca. 15 år. I løpet av disse årene har vi fått noen erfaringer. Vi har mye forskning som viser hva disse prøvene gir oss gode svar på, og hvordan de ikke fungerer så godt. Den forskningen, alle de erfaringene og de tilbakemeldingene vi får fra sektoren, har vært grunnlaget for at vi har satt i gang en prosess for å vurdere både de nasjonale prøvene og også hele kvalitetsvurderingssystemet.

Så er det også sann at på grunn av fagfornyelsen var vi nødt til å utvikle nye prøver, og da var det et godt tidspunkt å spørre seg: Er det også andre endringer man bør gjøre på samme tid, når man uansett skal lage nye prøver? Man kan ikke drive og endre på nasjonale prøver. De vil jo miste sin funksjon hvis man hele tiden skal flytte på tidspunkt, fag og måten de gjennomføres på. Hvis vi skal gjøre noen endringer, er dette et godt tidspunkt å starte med det på. Det gjør vi i veldig tett dialog med partene. De har hatt full tilgang til Utdanningsdirektoratets rapporter. Vi har hatt flere møter med partene om disse rapportene. Det har vært full åpenhet hele veien. Jeg synes det er veldig spennende at VG kaller noe en avsløring, når vi har sendt ut pressemeldinger om det for flere måneder siden.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:45:10]: Det er et spørsmål hvem prøvene er til for. Utdanningsdirektøren hos Utdanningsdirektoratet skriver i leserbrev i VG at utviklingen av nye prøver skal gi støtte, og at berørte parter skal bli invitert inn. Statsråden og utdanningsdirektørene uttrykker at prøvene ikke er ferdig utviklet. Som sagt, sentrale spørsmål er allerede avklart, som det også kommer fram her i dag. Det er ikke Senterpartiets inntrykk at lærerprofesjonen skriker etter mer styring og kontroll gjennom tester, som det blir skissert både gjennom oppslag i VG og Utdanningsnytt at regjeringen ønsker.

Alt 18. juni 2018 sendte Kunnskapsdepartementet brev til Utdanningsdirektoratet om utvikling av prøver i skolen etter innspill fra Utdanningsdirektoratet tilbake

til 16. mars 2018. Anmodningsvedtaket om gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet skjedde i Stortinget 11. juni, og deretter ble prosessene slått sammen. Involvering og informering til de som er berørt, er ikke det samme. Hvor ser statsråden et skrikende behov etter mer styring og kontroll gjennom tester når lærerprofesjonen er så tydelig på at behovet er andre plasser?

Statsråd Guri Melby [11:46:16]: Formålet med å videreutvikle prøvene er ikke mer styring og mer kontroll. Da tror jeg representanten har misforstått totalt. Formålet er at vi skal lage bedre prøver som gjør oss bedre i stand til å utvikle skolen, både mer tilpasset den enkelte elevs behov og slik at vi får mer informasjon på styringsnivå, slik at vi kan sette inn viktige tiltak.

For eksempel vil det være interessant for nasjonale myndigheter å vite noe om hvordan matematikkerferdighetene i grunnskolen er. Er det behov for at vi skal ha noen spesielle løft der, satse på videreutdanning eller sanne ting? Men det er ikke minst et mye større behov for at den enkelte lærer får bedre verktøy til å kunne gi tilpasset opplæring til sine elever, og det er noe av det aller, aller viktigste med den ene endringen som vi foreslår, at vi utvikler egne prøver som skal gi mye bedre tilbakemeldinger om den enkelte elev. Det handler ikke om kontroll. Det er ikke fordi nasjonale myndigheter skal ha kontroll, men fordi den enkelte lærer skal vite hvordan han skal følge opp sine elever.

Spørsmål 3

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:47:25]: Det er samme tema, men jeg skal konsentrere meg mer om prosessen framover. Spørsmålet lyder:

«VG har avslørt at høreregjeringen har bedt Utdanningsdirektoratet forberede et nytt omfattende prøveregime i skolen. Kunnskapsministeren gir uttrykk for at hun vil presse igjennom et nytt prøveregime i høyt tempo, fordi det er fare for at et nytt politisk flertall vil det annerledes.

Vil regjeringen presse igjennom et nytt prøveregime med mer og tidligere testing av elevene, før valget, slik at det ikke blir tid til å involvere de viktigste aktørene i skolen; de ansatte, elevene, og foreldrene?»

Statsråd Guri Melby [11:48:06]: Jeg kan i hvert fall forsikre representanten om at denne statsråden, fra partiet Venstre, ikke har tenkt å presse gjennom noen ting, men la alle prosesser ta den tiden som trengs for at vi skal få et godt faglig grunnlag.

Prøveutviklingen henger tett sammen med innføringen av nye læreplaner i skolen. Når vi fornyer læreplanene, må vi også oppdatere prøvene for at de skal gi

relevant informasjon til bruk i undervisvurdering og kvalitetsutvikling. Jeg håper representanten er enig i at nye læreplaner krever nye prøver.

Prøveutvikling tar lang tid, og vi må være sikre på at de nye prøvene svarer godt til det behovet som de som skal bruke prøvene, har. Derfor ønsker jeg selvsagt åpne prosesser, der vi kan diskutere alternativer og anbefalinger før vi tar beslutninger, slik vi gjør akkurat nå f.eks.

Jeg har dialog med partene om hvordan vi kan videreutvikle hele kvalitetsvurderingssystemet, og vi har hatt flere møter der vi har diskutert ulike anbefalinger fra Utdanningsdirektoratet på prøvefeltet, både disse spørsmålene, som gjelder nasjonale prøver, og også helt andre temaer, som f.eks. smilefjeskartleggingen, som var et tema her i salen i går. Når prøvene skal utvikles, vil vi også sørge for tidlig og kontinuerlig involvering, og vi vil finne gode løsninger sammen med dem som skal gjennomføre og bruke informasjonen fra prøvene.

Basert på både faglige anbefalinger og diskusjoner med partene i skolen har vi besluttet å gå videre med å utvikle to prøvetyper. Utdanningsdirektoratet har nylig levert anbefalinger for veien videre, men vi har ikke fattet beslutninger om f.eks. hvilke trinn prøvene skal gjennomføres på, hvilke fag og fagområder de skal dekke, eller antall prøver. Dette er spørsmål som jeg vil diskutere videre, både med partene og med fagmiljøer.

Målet med videreutviklingen er bedre støtte til kvalitetsutvikling og læring i skolen. Det skal ikke bli flere prøver, men prøvene skal i større grad møte de ulike brukernes behov.

Nasjonale prøver har bidratt til å gi oss nyttig kunnskap om læringsresultatene i skolen. Jeg mener det er viktig at vi fortsatt har slik kunnskap, men at vi også tar oss tid til å forbedre prøvene slik at vi er sikre på at de gir best mulig støtte til læring og kvalitetsutvikling.

Arbeidet med videreutvikling av prøvene i nasjonal regi er en del av gjennomgangen av kvalitetsvurderingssystemet som Stortinget har bedt om. Det er viktig å understreke at kvalitetsvurderingssystemet handler om veldig mye mer enn bare prøvene, og at utviklingen av prøvene ses i sammenheng med andre verktøy og ressurser for kvalitetsutvikling i skolen. De ulike delene av kvalitetsvurderingssystemet må både hver for seg og sammen støtte opp under intensjonene i fagfornyelsen, slik at de gir god og relevant støtte til kvalitetsutvikling.

Jeg mener likevel det er riktig at i en prosess der man vurderer hele systemet, må det også være mulig å ta beslutninger underveis, gjøre endringer underveis, og ikke sitte og vente på absolutt alt før vi er ferdig med en hel gjennomgang. For eksempel ville det vært meningsløst å ikke starte opp tilpasning av nye nasjonale prøver til nye læreplaner, selv om vi ikke ennå har bestemt oss for hva som skjer med elevundersøkelsen, f.eks.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:51:02]: Vi i opposisjonen har lenge kritisert regjeringa for at man er sent ute med denne prosessen, når fagfornyelsen allerede har begynt å virke. Statsrådens beskrivelse høres jo ikke ut som en helhetlig og åpen gjennomgang, når man allerede har bestemt to prøvetyper og nå er i gang med å vurdere Utdanningsdirektoratets anbefalinger.

Til VG sa statsråden at det er viktig å holde et godt tempo i framdriften. Og det jeg lurer litt på, er hva sektoren kan vente seg framover og hva statsråden mener med dette. Hvis man har et for høyt tempo, er jeg redd for at det vil gå på bekostning av involvering av partene. Statsråden sier hva involvering til nå har vært. Det er at man har hatt noen møter, læreren har hatt tilgang til rapportene, og man har hatt overordnede drøftinger i referansegruppene. Nå har statsråden hatt litt mer tid til å se på anbefalingene fra Utdanningsdirektoratet. Kan hun være litt tydeligere på hvilken framdrift man kan forvente seg her, og hvilken prosess regjeringa akter å sette i gang?

Statsråd Guri Melby [11:52:10]: Involveringen så langt har vært noe helt annet enn på et overordnet nivå. Vi har sittet og diskutert detaljer i de rapportene som Utdanningsdirektoratet har levert, med bl.a. lærerorganisasjonene, og vi har hatt flere møter der man har hatt anledning til å gi innspill til både de vurderingene vi allerede har gjort, og til de vi skal gjøre framover. Slike møter kommer vi til å ha mange av. Vi har hatt disse møtene nesten månedlig. Og som sagt er det full åpenhet om absolutt alle dokumenter i denne saken, det er derfor VG kan skrive om det – det er full åpenhet. Vi har levert pressemeldinger når vi har tatt beslutninger, vi har vært i Dagsnytt Atten når vi har diskutert det herfra. Så her har vi ingen intensjoner om å lukke prosessen i det hele tatt.

Vi skal ta beslutninger på det tidspunkt det er riktig å ta beslutningene, når vi mener vi har det riktige faglige grunnlaget, når vi har fått gjort alle de avklaringene vi trenger, med alle dem som skal være involvert. Det jeg har ment med å holde et visst tempo, handler om at på et gitt tidspunkt, når vi har hatt nye læreplaner en stund, må vi ha prøver som er tilpasset de nye læreplanene. Det mest aktuelle tidspunktet for nye prøver vil vel være tidligst skoleåret 2024–2025.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:53:16]: Det er nyttig med litt tydeligere avklaringer, og det er fint hvis statsråden kan utdype litt om henvisningen til skoleåret 2024–2025, da regjeringa ser for seg at dette skal være klart.

Det er også kommet alvorlige, eller tydelige, innvendinger fra prøvemiljøet, både UiO og NTNU, i brev om dette. Man kaller en del av Utdanningsdirektoratets an-

befalinger til dette for litt ubegrunnede anbefalinger, og man er bekymret for hvordan de nye prøvene som man nå foreslår, vil bli møtt ute i skolen. Jeg er veldig opptatt av at man nå bruker den tida som trengs, og vil igjen utfordre statsråden på om man ikke bør, når man nå skal se på dette, være mer helhetlig og gå vekk fra de prøvetypene som statsråden sier regjeringa har bestemt seg for – om man ikke burde hatt et bredere syn på det, når man egentlig har tid.

Statsråd Guri Melby [11:54:23]: Når vi jobber med kvalitetsvurderingssystemet, jobber vi i en kombinasjon; vi ser helheten, og så jobber vi også med enkeltdelene og kontinuerlig utvikling av dem.

Når det gjelder den kritikken som har kommet av Utdanningsdirektoratets forslag fra enkelte fagmiljøer, er det en kritikk som vi tar på alvor, og som vi er nødt til å gå inn i. Vi har ennå ikke gjort en vurdering av det forslaget vi har fått fra Utdanningsdirektoratet. Det har kommet inn til Kunnskapsdepartementet, vi har verken tatt noen beslutning eller gjort en ordentlig vurdering av det. Vi vil lytte nøye til innspill fra fagmiljøer og ikke minst fra lærerorganisasjonene og andre som har gode innspill til oss. Vi ønsker oss en åpen prosess.

Så vil det være sånn at de valgene vi tar nå, vil være det som definerer hva slags oppdrag som skal gis. Det er ofte fagmiljøene som faktisk utvikler disse prøvene, både Matematikksenteret og Universitetet i Oslo er eksempler på det. Så de vil også være viktige i selve den konkrete utviklingen. Men det er ingen prøver som er utviklet ennå, vi er fortsatt bare på diskusjoner om hvilke premisser som skal legges til grunn når man skal lage et sånt oppdrag.

Spørsmål 4

Mona Fagerås (SV) [11:55:32]: Mitt spørsmål omhandler også det nye testregimet, og jeg vil minne ministeren om at orientering ikke er det samme som involvering.

«VG har avslørt at kunnskapsministeren har bedt Utdanningsdirektoratet forberede et nytt testregime i skolen. Her legges det opp til at alle elever ned til 2. trinn skal testes obligatorisk, og at resultatene fra disse testene skal kunne sammenliknes.

Mener statsråden at det nye testregimet vil få innvirkning på elevenes læring, og i så fall hvorfor har ikke statsråden tillit til lærere og skoleledere når det gjelder å se helheten rundt det nye testregimet hun ønsker å gjennomføre?»

Statsråd Guri Melby [11:56:18]: Regjeringen har ikke besluttet å innføre et nytt testregime. Det vi har be-

sluttet, er å videreutvikle de nasjonale prøvene som en del av arbeidet med det helhetlige kvalitetsvurderingssystemet i norsk skole.

Som jeg nevnte i mitt forrige svar, er det slik at når vi har fått nye læreplaner, må vi også oppdatere prøvene, slik at de henger godt sammen med læreplanene. Det antar jeg at også representanten er enig i.

Videreutvikling av prøvene er en del av gjennomgangen av kvalitetsvurderingssystemet som Stortinget har bedt om, og som jeg gjør i tett dialog med partene. Og det er dialog, ikke informasjon.

Målet med videreutviklingen av prøvene er at lærere, skoleledere og skoleeiere skal få bedre støtte til sitt arbeid med undervisvurdering og kvalitetsutvikling. En annen viktig del av de nye prøvene er at de skal legge til rette for at elevene opplever motivasjon og mestring. På bakgrunn av bl.a. faglige anbefalinger og diskusjon med partene har regjeringen valgt å gå videre med utvikling av to prøvetyper som på sikt skal erstatte dagens prøver. Den ene prøvetypen skal gi bedre støtte til undervisvurdering, og den andre skal gi grunnlag for kvalitetsutvikling hos skoler, skoleeiere og nasjonale myndigheter.

De prøvene som skal støtte undervisvurdering, vil først og fremst være et pedagogisk redskap. Det betyr at de skal gi mest mulig informasjon som er egnet til å fremme elevens læring og tilpasse undervisningen til elevens behov. En prøve i seg selv gir ikke nødvendigvis bedre læring, men den kan gi et godt utgangspunkt for å fange opp ting og følge opp elevene mye mer målrettet.

Vi har kun tatt beslutning om hovedmodell for de nye prøvene. Sentrale spørsmål som f.eks. hvilke ferdigheter, fag og fagområder prøvene skal ta for seg, er ikke besluttet. Vi har heller ikke bestemt hvilke trinn de nye prøvene skal ligge på.

I dag har vi flere obligatoriske kartleggingsprøver på de tidligste trinnene i skolen. Det er viktig at elever som strever med begynneropplæringen, blir fanget opp så tidlig som mulig og får den hjelpen de trenger til å lære grunnleggende ferdigheter som lesing og regning. Det er derfor naturlig at vi diskuterer om det skal være noen typer prøver på de første trinnene også i framtiden. Utfordringen med dagens kartleggingsprøver er jo at de bare avdekker hvilke elever som har faglige utfordringer, hvilke elever som presterer på lavt nivå, men at de gir ganske lite informasjon om de elevene som presterer over det, og derfor et ganske lite grunnlag for tilpasset opplæring. Men jeg understreker at ingen beslutning er tatt om hvilke trinn disse prøvene skal være på, og at dette er spørsmål som vil kreve mer utredning og vurdering av hvilket behov det er for informasjon om de yngste elevene.

Mona Fagerås (SV) [11:59:03]: For at den enkelte lærer skal vite så mye som mulig om sine elever, sa mi-

nisteren til representanten Knutsdatter Strand. Jeg har jobbet i skolen i 17 år, og jeg har aldri møtt en lærer som er blitt overrasket når han har sett sine elevers prøveresultater på nasjonale prøver. Norske lærere kjenner sine elever best.

Det har ikke manglet på reaksjoner etter at VG avslørte dette. Sentralstyremedlem i Utdanningsforbundet Simon Malkenes sier til VG at å innføre egne styringsprøver kun for å kontrollere og ansvarliggjøre kommuner, skoler, rektorer og lærere vil kunne gi mer testpress og stress for barna og er en nedprioritering av praktisk-estetiske fag i skolen.

Lærere synes allerede det er for mye rapportering og testing i skolen. Hva vil ministeren gjøre for å få færre rapporteringer og mer tid til elevene framover?

Statsråd Guri Melby [12:00:08]: Ut fra spørsmålet blir jeg veldig usikker på om det er de nasjonale prøvene, prøvene som skal gi styringsinformasjon, representanten er skeptisk til, eller om det er de prøvene som skal gi individuell informasjon om elevene. Når det gjelder det siste, tror jeg nok det er mange lærere som har opplevd at de ikke har fått nok ny informasjon fra dagens nasjonale prøver, og det er også noe av hovedgrunnen til at vi ønsker å innføre et slikt skille, at vi lager andre typer prøver som er ment å innhente akkurat den type informasjon som gir veldig mye mer informasjon til lærerne, slik at de kan følge opp elevene sine bedre.

Ja – jeg vet at veldig mange norske lærere har gode verktøy for å kunne avdekke faglige utfordringer og avdekke hva eleven kan, ikke minst – det aller viktigste er kanskje at man finner ut hva eleven kan, og kan bygge videre på det. Jeg tror også de aller fleste lærere vil erkjenne at det åpenbart er en del av elevene en ikke greier å fange opp godt nok. Når det er slik at vi fortsatt har elever som ikke lærer seg å lese og skrive, og når det er elever som starter på videregående uten faglige forutsetninger, er det åpenbart mange elever som vi burde greid å hjelpe før, og det er nettopp hensikten med de prøvene.

Mona Fagerås (SV) [12:01:12]: Det er ikke bare hos SV det nye prøveopplegget til statsråden vekker bekymring. Også hos eksperter som hittil har deltatt i utformingen av de nasjonale prøvene, har det nye testregimet skapt bekymring. I et brev til kunnskapsminister Guri Melby advarer Jostein Andresen Ryen og Olav Dalsegg Tokle mot det ennå uferdige prøveregimet. De er bekymret for konsekvensene av å erstatte dagens nasjonale prøver med to nye prøver som skal støtte henholdsvis styring og kvalitetsutvikling, og underveisvurdering. De er redde for at de nye prøveplanene kan gjøre det lettere å bruke og tolke prøvene på feil måte. Hva har ministeren tenkt å svare på dette brevet?

Statsråd Guri Melby [12:02:03]: Jeg mener at hva vi omtaler noe som, sier noe om hva vi mener det skal være. Når representanten kaller det testregime, skjønner jeg at hun er skeptisk, for jeg tror ingen av oss ønsker en skole med testregime. Jeg kaller det kvalitetsutviklingsverktøy, for det er det det er. Det er det som er intensjonen med det. Jeg mener at hvis vi i dag skulle avskaffet nasjonale prøver, hadde det betydd at vi gikk tilbake til den situasjonen vi var i på 1990-tallet og tidlig på 2000-tallet, der vi hadde liten eller ingen oversikt over norske elevers faglige nivå, der vi hadde veldig lite grunnlag for å fatte politiske beslutninger, og der også skoleeiere, skoleledere og lærere hadde svært lite informasjon om elevene sine. Jeg mener dette er kjempeviktig for at vi skal greie å tilpasse opplæringen til hver enkelt elev. Og det er aller viktigst for de elevene som ikke har foreldre som har ressurser til å drive og passe på dette selv, og som faktisk trenger at vi som nasjonale myndigheter følger med på det opplæringstilbudet elevene får.

Spørsmål 5

Sandra Borch (Sp) [12:03:27]: «Politiet i Nordland og Troms og Finnmark nådde ikke egne responstidskrav i åtte av ni kategorier i 2020. Siden 'nærpolitireformen' ble iverksatt i 2016, har responstiden økt flere steder i de nordligste fylkene. Enkelte patruljer må dekke enorme områder. Blant annet er det én patrulje i Midt-Troms på kveldstid, natt og i helgene. Denne skal dekke et areal på over 11 000 kvadratkilometer – et større område enn Rogaland fylke.

Mener statsråden politiberedskapen i Nord-Norge er bedret som følge av nærpolitireformen?»

Statsråd Monica Mæland [12:04:14]: Siden representanten stiller et ja/nei-spørsmål, er det i og for seg fristende å bare svare ja, men la meg likevel forklare hvorfor politiberedskapen i hele landet – også i Nord-Norge – er blitt styrket som følge av politireformen. Det er bl.a. etablert sterkere operasjonssentraler, samhandlingen med de andre nødetatene er styrket gjennom samlokalisering av nødmeldesentralene, og med den økte kompetansen til patruljene kan de utføre mer politiarbeid på stedet. En sentral del av politireformen har vært å bygge opp sterke fagmiljøer i politidistriktene, f.eks. innen etterforskning av straffesaker og operasjonssentralene. Disse fagmiljøene har bidratt til styrket kapasitet og kvalitet i politiarbeidet i hele landet.

Krevende geografi og store avstander gjør helikopter til en viktig del av beredskapen i nord. La meg derfor nevne at det er inngått en avtale om sivil innleie av helikopter stasjonert på Tromsø lufthavn, med én times beredskap, som skal støtte politidistriktene Nordland,

Troms og Finnmark. Siden avtalen trådte i kraft 1. mai 2020, har den vært avgjørende for politiets førsteinnsats i flere oppdrag.

I tillegg vil jeg påpeke at bemanningen i politiet har økt vesentlig siden regjeringen tiltrådte. Siden utgangen av 2013 har bemanningen i politiet økt med 3 600 årsverk, hvorav 2 500 er politiårsverk. I politidistriktene Nordland, Troms og Finnmark har antallet årsverk økt med 289. Bevilgningen til politiet har økt med til sammen 4,2 mrd. kr i samme periode.

Kapasitetsundersøkelsen som er gjennomført i politiet, viser at selv om det er blitt færre lensmannskontor, rykker politiet ut på oppdrag der folk bor. Undersøkelsen viser også at politiet bruker like mye tid på oppdrag i bygd som i by, og at politiet har kapasitet til også å prioritere mindre akutte hendelser.

Siden 2015 er det blitt stilt nasjonale krav til politiets responstid på nasjonalt nivå. Det har vært viktig for å sikre økt oppmerksomhet fra politiets ledelse nasjonalt i politidistriktene om politiets responstider. Det er Politidirektoratet som setter responstidskrav til politidistriktene. Jeg er kjent med at Nordland, Troms og Finnmark politidistrikter ikke nådde alle kravene og målene slik de er satt fra Politidirektoratet i 2020, og det forventer jeg at det gjøres noe i med i tiden framover. Politiet jobber systematisk med å forbedre responstidsresultatene i de områdene hvor man ikke når kravene. Responstidsresultatene for politidistriktene Nordland, Troms og Finnmark følges opp i styringsdialogen mellom Politidirektoratet og politidistriktene.

Sandra Borch (Sp) [12:06:57]: Nå var jo statsråden inne på helikoptersituasjonen til politiet i Nord-Norge. I 2016 publiserte Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, et krisescenario som heter «Risikoa-analyse av skoleskyting i Nordland». I den rapporten ble det bl.a. vist til at helikopterressurser på Bardufoss kunne brukes. Denne beredskapen er nå borte. Nå vet vi at regjeringen har et avslappet forhold til analysene fra DSB når det gjelder beredskap, men hvis skoleskyting eller lignende skulle inntreffe i Nord-Norge, hjelper det dessverre veldig lite å skulle ringe en venn.

Hvilken beredskap har politiet i Nord-Norge når det gjelder de mest alvorlige hendelsene, som gjerne krever både skarpskyttere, mye politifolk, transport – raskt over store avstander – og helikopter?

Statsråd Monica Mæland [12:07:55]: Senterpartiet har mange politispørsmål i dag, bl.a. om politihelikopter, så det skal jeg komme grundig tilbake til. Det er slik at helikopterberedskapen totalt sett i Norge aldri har vært bedre. Det gjelder redningshelikopter, det gjelder politihelikopter, og det gjelder forsvarshelikopter. Representanten gir et inntrykk av at Bell-helikoptrene

kunne vært brukt til skarpe oppdrag. Det kunne de ikke. Bell-helikoptrene ble brukt til å transportere politifolk.

Vi har nå leid inn to sivile helikopter, og vi så dem faktisk i aksjon nå i april utenfor Ålesund. De har veldig god kapasitet, de er veldig sterke, og de gjorde en kjempejobb med å redde både mannskap og båt. Denne typen helikopter er nå leid inn, med én times responstid. I tillegg har vi nye helikopter ved det nasjonale beredskapssenteret. Det er ikke et senter som er bygget for Oslo-regionen, det er bygget for hele landet, i tillegg til at Bell-helikoptrene nå er frigjort til Forsvaret. Så beredskapen har aldri vært bedre, heller ikke når det gjelder helikopter.

Sandra Borch (Sp) [12:08:58]: Jeg tror det er stor uenighet om det. Og om helikopterberedskapen i Nord-Norge kan sies å være styrket, tror jeg det er delte meninger om.

I politidistriktene Øst og Sør-Øst er responstidskravene for politiet 22 og 24 minutter til steder hvor det er under 2 000 innbyggere. I Nord-Norge er tilsvarende krav 42 og 43 minutter. Hvilke beredskapsfaglige vurderinger ligger til grunn for at folk på steder som Stokmarknes, Lavangen, Skjervøy, Loppa og Båtsfjord skal måtte påregne å vente omtrent dobbelt så lenge på politiet sammenlignet med steder av tilsvarende størrelse i f.eks. Telemark, Buskerud og Østfold? Dette viser jo at beredskapen ikke blir prioritert for folk i Nord-Norge som i resten av landet.

Statsråd Monica Mæland [12:09:55]: Ja, jeg vet at det er det Senterpartiet prøver å nå fram med, og det er ikke delte meninger om faktiske ressurser – det er framstillingen av det. Representanten Borch prøver nå å framstille det som om to pluss to er to, når to pluss to faktisk er fire. Det er altså styrket beredskap, det er styrket tilstedeværelse.

Det som også er situasjonen, er at denne regjeringen fra dag én har prioritert beredskap, har prioritert politiet. Det var jo ikke situasjonen da Senterpartiet selv satt i regjering. Da hadde man ikke responstidskrav i det hele tatt, og vi leste side opp og side ned om hendelser som skjedde i alle deler av landet, hvor politiet faktisk ikke kom. Nå har vi sørget for at vi har slike krav. Da er selvfølgelig målet at vi skal oppfylle disse kravene, og som representanten sikkert vet, er det basert på en politifaglig, beredskapsmessig vurdering av risiko for at hendelser inntreffer, og basert på hvilke innbyggertall man har i angjeldende kommuner.

Spørsmål 6

Jenny Klinge (Sp) [12:11:15]: «Dei to Bell-helikoptera som den raud-grøne regjeringa fekk etablert som beredskap for politiet, stod fram til 2020 på Bardufoss med ein times responstid. Den beredskapen vart avvikla av dagens regjering. Erstatninga vart eit privat helikopter i Tromsø. Politiet har i mange år øvd på å bruke Forsvarets helikopter som skarpskyttarplattform eller til å flyge inn personell til eit bygg eller liknande i ein terrorsituasjon.

Har politiet helikopter i beredskap i Nord-Noreg som dei kan bruke til mellom anna kontraterroroperasjonar i dag?»

Statsråd Monica Mæland [12:11:48]: Krevende geografi og store avstander gjør helikopter til en viktig del av politiets beredskap i nord. Da Forsvaret flyttet sine Bell-helikoptre fra Bardufoss til Rygge, etablerte politiet derfor en avtale med en sivil helikopterleverandør. Avtalen gir politiet tilgang på et sivilt helikopter fra Tromsø lufthavn med én times responstid. Helikopteret støtter Troms, Nordland og Finnmark politidistrikter i deres oppgaveløsninger. Dette er en viktig kapasitet, som gir politiet økt mobilitet og raskere responstid for politiets oppgaveløsning. Siden avtalen trådte i kraft 1. mai i 2020, har det sivile helikopteret i Tromsø vært helt avgjørende for politiets førsteinnsats i flere oppdrag.

Helikopteret skal benyttes til transport av personell til politiet, med våpen og utstyr, over sjø og fastland. Det kan også bistå med enklere søk og redning til politimesige formål. Helikopteret skal ikke benyttes av politiet i skarpe oppdrag. Hovedoppgaven til Forsvarets Bell-helikoptre som sto på beredskap for politiet da de var stasjonert på Bardufoss fram til 2020, var også å bistå med transport av politipersonell.

Bruk av helikopter til skarpe oppdrag, som kontraterroroppdrag, stiller høye krav til utstyr og kompetanse, til både piloter og de operative tjenestepersonene. Denne kompetansen er forbeholdt nasjonale spesialistmiljøer i både Forsvaret og politiet. Politihelikoptrene som er stasjonert ved politiets nasjonale beredskaps-senter på Taraldrud, skal derfor benyttes av politiet til skarpe oppdrag og til skarpskytterplattform. Politiet kan også be om bistand fra Forsvarets Bell-helikoptre på Rygge.

Dersom etterretning tilsier det, eller ved planlagte operasjoner, er det fullt mulig å flytte politihelikoptrene eller Forsvarets Bell-helikoptre til baser andre steder i landet. Det gjelder også for Nord-Norge.

Etter en helhetsvurdering mener Politidirektoratet at politiets transportkapasitet med helikopter i Nord-Norge ikke er svekket etter etableringen av det sivile he-

likopteret i Tromsø. Jeg har selvsagt tillit til de vurderingene de gjør. Jeg vil også understreke at politiets beredskap i nord består av mer enn helikopterkapasiteten. Det handler om politiet. Det er politiet som står nærmest til å vurdere hvordan politiberedskapen skal innrettes på en best mulig måte i det enkelte politidistrikt.

Jenny Klinge (Sp) [12:14:10]: Eg takkar for svaret. Eit sivilt helikopter er like lite likt eit politihelikopter som ein leigebil frå Avis er ein politibil. Det bekreftar eigentleg statsråden i svaret sitt.

Førre onsdag sa statsråden her i spørjetimen: «I tillegg er det igjen slik at Senterpartiet er notorisk opptatt av geografisk tilholdssted for våre helikoptre.» Sjelvsagt er vi det, og det burde justisministeren og bry seg om. Sverige har fem politihelikopterbasar, frå Boden i nord til Malmö i sør. Land rundt oss med geografiske avstandar, som Storbritannia, Tyskland, Polen og Austerrike, har politihelikopter plasserte på basar rundt om i landet. Her til lands må politihelikoptera frå Austlandet mellomlande to–tre gonger for å fylle drivstoff om dei t.d. skal til Troms og Finnmark. Det tar altså timevis før ein kan få bistand. Viss geografisk tilhaldsstad ikkje betyr noko for justisministeren, kvifor kan ho ikkje heller spreie politihelikoptera rundt om i landet, som like gjerne kan vere der som på Austlandet?

Statsråd Monica Mæland [12:15:08]: Det er ganske interessant at man sammenligner seg med Sverige. Vi må være veldig glade for at vår politiutdanning, vår politidekning, vår responstid og våre kapasiteter bidrar til at vi har et helt annet kriminalitetsbilde her i landet enn det man har i Sverige. Et lite eksempel er at vi oppklarer alle drap, det gjør ikke svenskene. Jeg tror de oppklarer 40 pst. eller noe sånt.

Når det gjelder kapasitet, betyr selvfølgelig geografi noe, det er ikke det jeg har sagt. Men det Senterpartiet gjør hele tiden, er å telle kontorer, så teller de helikoptre eller båter, og så sier de at det er lik beredskapen i Norge. Slik er det ikke. Vi er faktisk et ganske lite land, og vi er helt avhengige av å bistå hverandre. Det gjelder politi og forsvar, og det gjelder spesialstyrkene våre, som er plassert på Taraldrud. Taraldrud er et nasjonalt beredskaps-senter. Det er laget for hele landet og skal bistå hele landet. Men først på stedet er de lokale politistyrkene. Derfor har det også vært viktig for oss å sørge for budsjettdekning for at de skal få trene på Taraldrud, uansett hvor i landet de jobber.

Jenny Klinge (Sp) [12:16:15]: Statsråden har rett i at Noreg på eit vis er eit lite land. Vi er i høgste grad òg eit stort og langstrekt land. Litt av poenget med å spreie helikopter på basar rundt om i landet er at vi har det store landet vårt, og derfor har vi helikopter spreidde

rundt om på mange plassar. Om ein får hjarteinfarkt eller ein skar seg på tur, er det legehelikopter i nærleiken. Viss naboen er vorten psykotisk og oppsøker ein med våpen, eller det skjer ei stor og alvorleg hending som terrorangrep, må både politiet og folk på Vestlandet, i Midt-Noreg eller i Nord-Noreg i dag vente på eit politihelikopter eller eit helikopter frå Forsvaret på Austlandet. Meiner statsråden verkeleg at dette er god beredskap for heile landet, eller er det gambling på at alvorlege ulykker, kriminalitet og terror berre kjem til å skje på Austlandet?

Statsråd Monica Mæland [12:17:00]: Svaret på det siste spørsmålet er selvsagt nei, og det er også derfor vi har leid inn sivile politihelikoptre. Det er bedre helikopterdekning i dette landet nå enn det noensinne har vært.

Så gir denne representanten, i likhet med forrige representant, et inntrykk av at Bell-helikoptrene hadde et helt annet oppdrag for politiet enn det de faktisk hadde. De gir også inntrykk av at sivile helikoptre er veldig mye dårligere enn andre helikoptre. Slik er det selvsagt ikke. Det er nå to politihelikoptre som har som oppdrag å bistå politiet med én times responstid. Det er det samme som Bell-helikoptrene hadde. Forskjellen er bare at Bell-helikoptrene nå er avgitt til Forsvaret, slik at beredskapen i Forsvaret er blitt bedre uten at det svekker beredskapen i politiet.

Vi har investert betydelig i det nasjonale beredskaps-senteret. Man kan mene at det ikke er viktig for andre deler enn Østlandet, og det er jeg helt uenig i. Innsatspersonell først på stedet er det viktigste, men de nasjonale beredskapsstyrkene skal bistå hele landet hvis en hendelse skjer.

Spørsmål 7

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:18:25]: Mitt spørsmål lyder som følger:

«Telemark har færre politiansatte nå enn da det var et eget politidistrikt. Ifølge Brønnøysundregistrene har kun to av de gjenværende lensmannskontorene og politistasjonene i det som nå heter «GDE Telemark», flere ansatte i dag enn før reformen, mens resten har samme, eller lavere bemanning. Bemanningen er trappet ned både i byer som Skien, Notodden og Kragerø samt mindre steder som Seljord, Rjukan og Bamble.

Hvordan bidrar færre ansatte til å oppfylle målet med nærpolitireformen om et operativt, synlig og tilgjengelig politi?»

Statsråd Monica Mæland [12:19:04]: Jeg vet at Senterpartiet har lyst til å tro noe annet, men det er altså

ikke blitt færre ansatte i politiet, verken i Sør-Øst politidistrikt eller i de øvrige politidistriktene. Siden oppstarten av politireformen i 2016 er Øst politidistrikt tilført 75 ekstra politiårsverk. Etter at regjeringen tiltrådte i 2013, er det altså blitt 3 600 flere lønnede årsverk i politiet totalt. De aller fleste av disse er ansatt i politidistriktene.

Når det gjelder statistikken fra Brønnøysundregistrene, som representanten Sem-Jacobsen viser til, vil jeg gjenta det jeg tidligere har sagt i svar til representanter fra Senterpartiet: Disse tallene gir ikke et riktig bilde av politikraften i den enkelte kommune. Det kommer ikke fram i denne statistikken at ansatte som er registrert ved et fast arbeidssted i politiet, i praksis utfører sitt arbeid i flere kommuner og står til rådighet i hele distriktet.

Etter etableringen av Sør-Øst politidistrikt er nye enheter etablert, og mindre lensmannskontor er blitt en del av større tjenestesteder. Oppgaver, som bl.a. håndtering av vakt og beredskap og etterforskning av vanskelige kriminalsaker, løses derfor innenfor de totale ressursene i politidistriktet, og i spesielle saker fra nasjonale særorgan. Det bidrar til at politiet i dag er i stand til å levere bedre polititjenester til innbyggerne i hele politidistriktet enn det som var tilfellet tidligere da kompetansen var spredt på flere tjenestesteder.

I løpet av 2020 har de geografiske driftsenhetene fått en betydelig høyere andel av økningen i politiårsverkene enn de funksjonelle enhetene. 76 pst. av økningen i politiårsverkene i 2020 er gått til styrking av de geografiske driftsenhetene. Denne styrkingen fortsetter. I budsjettet for 2021 økes bevilgningen til politiet med om lag 578 mill. kr. Økningen skal i hovedsak gå til å styrke de geografiske driftsenhetene i politiet og vil gi økt lokal tilstedeværelse og mer politikraft der folk bor og ferdes.

Som justis- og beredskapsminister er jeg opptatt av å sørge for at politiet har de beste forutsetningene for å gjøre en best mulig jobb, samtidig som politiet selv må stå for de politifaglige oppgavene og vurderingene. Det er de som har kunnskap om og innsikt i hvordan ressursene bør fordeles og innrettes for å møte borgernes forventninger.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:21:30]: Jeg synes det er trist og også underlig at statsråden ikke kan anerkjenne disse tallene fra Brønnøysundregistrene. Men kanskje hun kan anerkjenne at politidekningen i Sør-Øst politidistrikt bare er på 1,59 politifolk per tusen innbyggere. Det handler bl.a. om at veldig mange politifolk har blitt sentralisert vekk fra Telemark til hovedsakelig Vestfold og Tønsberg.

Telemark har gått fra 436 politifolk før reformen til nå bare 380, jf. SSB og Brønnøysundregistrene. Men

Vestfold, som faktisk er mindre i areal enn Vinje kommune, har økt fra 591 til 747. Det viser seg at Tønsberg alene har mer enn doblet antallet ansatte fra 220 i 2015 til 474 per 11. mai. De har altså økt antall årsverk – nesten dobbelt så mange som i hele Telemark fylke til sammen.

Hvordan bidrar disse 250 ansatte, som er kommet til Tønsberg gjennom reformen, til at det, i og med at det er 56 færre i Telemark, blir et litt mer operativt synlig og tilgjengelig politi i Telemark?

Statsråd Monica Mæland [12:22:42]: Det er ganske interessant å snakke med Senterpartiet. De snakker om fylker som ikke finnes. De snakker om lensmannskontorer som ikke finnes. De snakker om politidistrikter som ikke finnes. Det Senterpartiet ikke har tatt inn over seg, er at Norge er betraktelig endret de siste ti årene. De har åpenbart heller ikke tatt inn over seg de tydelige anbefalingene vi fikk i Gjörv-kommisjonen.

Det er altså sånn at de som er ansatt i Tønsberg, ikke utfører en jobb bare i Tønsberg. Jeg vil virkelig anbefale representanten Sem-Jacobsen, når vi får anledning til å reise igjen, å reise og besøke et politidistrikt. Det er slik at der politisentralen, operasjonssentralen f.eks., ligger, vil de ha flere ansatte enn andre kommuner. Det er derfor Brønnøysundregistrene ikke sier noe om politikraften i Sør-Øst politidistrikt.

Politiets operasjonssentral har hele fylket som sitt nedslagsfelt – hele politidistriktet er en fellesenhet som driver med etterretning, de gjør det i hele politidistriktet. Senterpartiet teller antall mennesker på et kontor, men man må se på den jobben de faktisk gjør. Det er veldig bra at vi ikke har en operasjonssentral som er fordelt over hele politidistriktet.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:23:50]: Jeg synes det er veldig nedlatende å si at dette ikke har noe å si. GDE-ene i Telemark skal sørge for utrykning i Telemark, og der er bemanningen redusert med 13 pst.

Telemarkingen kjenner dette på kroppen. I en innbyggerundersøkelse i 2020, da de ble spurt om påstanden: politiet er regelmessig synlig i mitt lokalområde, svarte hele 36 pst. av respondentene: ganske eller helt uenig i påstanden. Det er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet.

Om statsråden velger ikke å vektlegge responsen, så kan vi se på responstidsmålingen i dette området. På akutte oppdrag til steder med under 2 000 innbyggere brukte politiet i Sør-Øst politidistrikt faktisk 5 minutter lengre tid i 2020 sammenlignet med 2016. Antall oppdrag til disse stedene, som det er veldig mange av i Telemark, som du ikke vil anerkjenne som et eget område, er tredoblet siden 2016. Og hendelser gjengitt i media viser

at det blir stadig flere der brannmannskap i Telemark må håndtere dramatiske situasjoner.

Skal det snart iverksettes tiltak for at Sør-Øst politidistrikt også skal nå sine responstidskrav, eller er det greit for statsråden at responstiden øker, spesielt på steder som har under 2 000 innbyggere, som det er mange av i Telemark?

Presidenten: Presidenten vil minne om at talen skal rettes via presidenten og ikke i du-form til statsråden.

Statsråd Monica Mæland [12:25:00]: Det er på ingen måte meningen å være nedlatende, men når man refererer til kommunistørrelser og til fylker som ikke eksisterer, blir det veldig vanskelig. Vi diskuterer og sammenligner da usammenlignbare størrelser.

Jeg vet ikke om representanten Sem-Jacobsen anerkjenner at man i Sør-Øst politidistrikt har fått en ny, sterk operasjonssentral. Det er viktig for alle innbyggerne i distriktet. Vi har fått på plass nye fellesenheter – det er viktig for alle hendelser som skjer i hele distriktet. Det er dette jeg prøver å forfekte. Det er nemlig ikke antall ansatte på én patrulje ett sted i én kommune i distriktet som forteller noe om politiets innsats, det er beredskapen i hele distriktet. Den er altså mye, mye bedre enn tidligere, selv om jeg forstår at Senterpartiet har som plan å reversere dette. Dem om det.

Det er da viktig for meg å framheve at selvsagt er GDE-ene viktig. Det er derfor vi i fjor hadde en historisk tilsetning av 400 nye politifolk, som når covid-operasjonen er ferdig, skal tilføres nettopp GDE-ene.

Spørsmål 8

Siv Mossleth (Sp) [12:26:26]: «Ifølge NRK var det i 2013 ni politibåter i Nordland, Troms og Finnmark. I 2018 var antallet fire, mens det i fjor sommer var to. Kystlinjen i Nord-Norge på 41 954 km har bare to båter, og kun den ene er sjøgående. Til sammenlikning er det fem politibåter på den drøyt 3 kilometer lange streknin-gen Akershus festning til Sjursøya i Oslo sentrum.

Hvorfor har et land som stort sett består av kyst og hav, ikke politibåter som gjør at politifolk kan transporteres raskt til øyer, over fjorder eller håndheve loven også på sjøen i nord?»

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Monica Mæland [12:27:21]: Det er helt riktig at det var flere politibåter i politidistriktene Nordland, Troms og Finnmark i 2013, men jeg vil gjerne understreke at det ikke er antallet politibåter alene som gir et helhetlig bilde av politiets beredskap eller

evne til å håndheve loven til sjøs. Politiet har et tett og nært samarbeid med ulike samvirkeaktører som finnes lokalt, både Kystverket, Røde Kors Hjelpekorps, kommunenes skjærgårdstjeneste og Statens naturoppsyn. Politiet har også inngått en egen samarbeidsavtale med Redningsselskapet, som har over 50 operative skøyter langs hele kysten. Gjennom denne samarbeidsavtalen er kystberedskapen vesentlig styrket, spesielt ved akutte politioperative oppdrag, også utenfor høysesong for fritidsbåttaktiviteter.

Politidirektoratet har opplyst at politiet vil ha disponibelt om lag 20 båter i sommer, noe som er omtrent det samme som i fjor. Politiets sjøtjeneste i distriktene er dimensjonert forskjellig avhengig av antall båter på sjøen, geografi, kystlinje og klimatiske utfordringer samt lokale prioriteringer.

Sjøtjenesten i politiet har, i likhet med annen synlig politioperativ tjeneste, til hensikt å skape trygghet, regulere atferd, forebygge uønsket atferd, drive kontroll og hjelpe publikum ved uhell eller behov for hjelp. Den utgjør også et viktig element i politidistriktenes samlede beredskap ved akutte hendelser i kystsonen.

Jeg vil benytte anledningen til å minne om at regjeringens mangeårige satsing på politiet har medført at vi siden 2013 har 3 600 flere årsverk. Cirka 2 500 av dem er politiårsverk. I politidistriktene Nordland, Troms og Finnmark har antallet årsverk økt med 289. Bevilgningen til politiet er økt med 4,2 mrd. kr i samme periode. Budsjettene til politidistriktene Nordland, Troms og Finnmark har økt med mer enn 350 mill. kr. Det er politimestrene i hvert distrikt som har ansvaret for å fordele de samlede ressursene innenfor de rammene som er gitt. Jeg har tillit til at ressursene fordeles på den måten som gir best trygghet for innbyggerne, både på land og til sjøs.

Siv Mossleth (Sp) [12:29:37]: Vi ser at regjeringa i større og større grad legger opp til at noen andre skal transportere politiet ved behov. De statlige ressursene sentraliseres, som Bell-helikoptrene og politibåtene. Nylig kunne vi lese i Finnmarken at det i Øst-Finnmarkrådet er sterk kritikk av at politiets snøscootere og ATV-er er blitt sentralisert. Er det virkelig god politiberedskap å gamble med at noen andre har ressursene når politiet må komme raskt fram, enten det er på sjøen, i scooterløypa eller med helikopter? Hvorfor er det sånn at om man får hjerteinfarkt eller huset står i brann, kommer legehelikopter, ambulansebåt eller det lokale brannmannskapet, mens politiet må prøve å få haik med en båt, et helikopter eller en snøscooter, hvis det er noen i nærheten?

Statsråd Monica Mæland [12:30:39]: Det er helt utrolig hvordan Senterpartiet greier å framstille politiet som en tapersak de siste åtte årene. Politiet har altså

vært budsjettvinner. Det har aldri vært flere ansatte. Det har aldri vært flere og bedre kapasiteter – med båter, biler, helikoptre. Det har aldri vært bedre beredskap i alle deler av landet enn det er nå. Vi sitter ikke i Justisdepartementet og fordeler verken mennesker eller materialer ut til distriktene. Det har vi tillit til at det gjøres en politifaglig vurdering av. For første gang i mitt liv tror jeg at jeg skal tillate meg å sitere Senterpartiets prinsipp- og handlingsprogram, hvor det står:

«Senterpartiet vil gi større ansvar og innflytelse til politimestrene og lokalt politi når det gjelder å bestemme bemanning og disponere ressurser ut fra lokale analyser og prioriteringer.»

Det synes jeg er veldig godt sagt.

Siv Mossleth (Sp) [12:31:34]: De største byene og direktoratet har fått økt beredskap og antall politifolk, men vi har ikke fått økte politiressurser f.eks. på Helgelandskysten. Ved en del av oppdragene politiet tilkalles til, er det enten fordi det skjer eller pågår noe så alvorlig som vold, drap eller i verste fall terror. Mener statsråden i fullt alvor at beredskapen er bedre hvis politiet f.eks. må rykke ut til en øy på Helgeland eller i Lofoten med et loshelikopter eller en båt fra kommunens skjærgårdstjeneste ved den typen oppdrag? Er det ikke bedre at de har eget utstyr og trent personell også for den typen oppdrag? Så lurer jeg på hvor mange av de 20 båtene som er i sving i sommer, som er i Nord-Norge?

Statsråd Monica Mæland [12:32:35]: Jeg tror kanskje ikke representanten hørte det jeg sa, for til stadighet og igjen og for fjerde gang denne spørretimen gjen-tar Senterpartiet at beredskapen er blitt dårligere, at budsjettet er dårligere, og at politidekningen er dårligere. Det er altså ikke sant. Som jeg sa i mitt svar til representanten, har antallet årsverk i Nordland, Troms og Finnmark økt med 289. Jeg tror ikke det finnes noen statlige virksomheter som har hatt den samme veksten i antall årsverk som det politiet har hatt, også i Nordland, Troms og Finnmark. Budsjettet er økt med 350 mill. kr. Det er altså en budsjettvinner vi snakker om, og det handler nettopp om å ta politi og beredskap i hele landet på alvor. Derfor har dette vært en prioritert sak for denne regjeringen, og vi har vært opptatt av å bygge sterkere politidistrikt som nettopp skal komme innbyggerne i hele landet til gode.

Spørsmål 9

Kari Henriksen (A) [12:33:45]: «Fødeavdelingen ved sykehuset i Kristiansand er i dårlig forfatning. Det går ut over de fødende. Det har vært planlagt utbedringer i lang tid.

Hva er årsaken til at Sørlandet sykehus HF ikke kan prioritere utbedringer nå, og vil statsråden snarest sørge for at fødende kvinner i Kristiansand får et bedre tilbud?»

Statsråd Bent Høie [12:34:09]: Sørlandet sykehus har fødeavdelinger i Kristiansand, Arendal og Flekkefjord. Helseforetaket tar imot om lag 2 900 fødsler i året. Fødeavdelingen ved sykehuset i Kristiansand, som representanten Henriksen viser til i sitt spørsmål, er klart den største og tar imot om lag 1 800 fødsler i året.

Helse Sør-Øst opplyser at fødeavdelingen i Kristiansand ligger i lokaler som følger en normal vedlikeholdsplan ved sykehuset, og som holder normal standard når det gjelder overflater og utstyr. Det utvendige taket på kvinneklinikken er nylig skiftet grunnet et lekkasjeproblem. Det har også nylig vært gjennomført utbedringer av avløp.

Helse Sør-Øst opplyser at det er arealbegrensninger i avdelingen. Arealbegrensningene gjør at det ikke er nok familierom tilgjengelig, og noen barselkvinner må derfor ligge på dobbeltrom. Arealbegrensningene reduserer også mulighetene for moderne, familieorientert omsorg. Helse Sør-Øst opplyser imidlertid at bygget ikke utgjør noen kvalitets- eller pasientsikkerhetsrisiko.

Det er rehabiliteringsbehov ved alle de tre sykehusene ved Sørlandet sykehus. Det bygges nå et nybygg for psykisk helse i Kristiansand, som skal stå klart i 2023. Jeg er også kjent med at styret i Helse Sør-Øst nylig har behandlet en søknad fra Sørlandet sykehus om oppstart av prosjekttinnramming for et nytt akutt- og intensivbygg.

Det er Sørlandet sykehus og Helse Sør-Øst som har et sørge-for-ansvar for befolkningen i Agder, og som i første omgang må vurdere og prioritere de bygningsmessige utfordringene. Jeg mener derfor at det er Helse Sør-Øst og Sørlandet sykehus som er de nærmeste til å ta gode beslutninger om driften av egen virksomhet og eventuelle planer for framtidige investeringer. Helseregionene kan, som en oppfølging av dette, søke om statlige lån til store investeringsprosjekter. Regjeringen har i tråd med Granavolden-plattformen endret lånebetingelsene. Dette vil gjøre for det lettere for helseforetakene å investere i nye sykehusbygg og i ny teknologi. De lånesøknadene som er fremmet for denne regjeringen, er også fulgt opp og bevilget gjennom statsbudsjettet.

Kari Henriksen (A) [12:36:25]: Jeg vil benytte anledningen til å gratulere med dagen. I dag er det den internasjonale sykepleierdagen, og det kan det være godt å minne hverandre om.

Det er nemlig sånn at både fødende og mødre som nettopp har født, og nybakte fedre, fortviler over situasjonen. Det gjør også mange sykepleiere og jordmødre.

Det de fortviler mest over, er at sykehusene har fått stadig flere oppgaver og en økonomisk ramme som ikke strekker til de oppgavene de får. Det gjelder sykehusene i både Arendal, Flekkefjord og Kristiansand.

En annen som fortviler, er ministerens partifelle Espen Saga fra Kristiansand. Og han er ikke bare fortvilt, men han er også motløs. Han er motløs fordi han har vært på besøk hos Høie mange ganger og bedt om å få en utbedring av fødeavdelingen.

Hvor dårlige må forholdene bli før ministeren lytter til de stemmene som kommer om disse utfordringene?

Statsråd Bent Høie [12:37:26]: Jeg lytter til disse stemmene, og det Sørlandet sykehus har prioritert, er i første omgang utbygging av nytt bygg for psykisk helse i Kristiansand. Det står ferdig i 2023. Så har en prioritert nytt akuttmottak og intensivkapasitet. Det er også et prosjekt det går videre med i tråd med styrevedtaket i Helse Sør-Øst. Det er jo det prosjektet jeg har hatt mest møter med lokalpolitikere i området om.

Det er også sånn at hvis en mener at en har mulighet for å prioritere å gjøre noe med det tilbudet som representanten her tar opp, er det først og fremst den veien den typen prosjekter må gå. Representanten vet også selv hvordan dette er organisert. Det er ikke sånn at det er ministre som tar initiativ til utbyggingsprosjekter på det enkelte sykehus. Det initiativet kommer nedenfra, fra de ansatte, fra styrene, fra befolkningen i de områdene som har sykehusene.

Kari Henriksen (A) [12:38:29]: Ja, det er helt riktig, og der er vi enige. Vi er bare ikke enige om at regjeringen fører en politikk som gjør det vanskeligere å lytte til nettopp de stemmene som kommer nedenfra. For den har, til forskjell fra Arbeiderpartiet, en finansieringsmodell som gjør at det er vanskeligere å foreta avsetninger til investeringer.

Espen Saga har sagt: «I ettertid skjønner jeg ikke hvordan man holder ut med slike forhold.»

Arbeiderpartiet har foreslått å gå bort fra innsatsstyrt finansiering av fødetilbudet og utrede en ny finansieringsmodell for kvinneklinikker, fødeavdelinger og fødestuer, nettopp med utgangspunkt i kvalitetskravene for fødselsomsorgen. Denne regjeringen bruker pengene på private framfor offentlige sykehus. Regjeringen sier at de satser på kvinnehelse, men etter min erfaring er det mye strategier, planer og utredninger og mindre konkret handling. Hvorfor ikke stemme ja til dette konkrete forslaget fra Arbeiderpartiet, som vil trygge kvinner og familier som venter barn, over hele landet og føre til en forutsigbar situasjon for dem?

Statsråd Bent Høie [12:39:36]: Nei, for det vil bringe sykehusene våre i feil retning. Denne regjeringen har

gjennomført en rekke store forbedringer av rammebetingelsene for sykehus i forbindelse med investering. Hvis man hadde videreført Arbeiderpartiets politikk på dette området, er det jo en rekke av de store sykehusinvesteringene som nå gjennomføres i hele Norge, som enten ikke hadde blitt gjennomført, eller som hadde hatt betydelig dårligere betingelser for å bli gjennomført.

Noe av det som virkelig har fått fart på utbyggingen av nye sykehusbygg i Norge, er høreregjeringens vilkår nettopp for å foreta nødvendige investeringer i bygg og utstyr i sykehusene våre.

Det Arbeiderpartiet går til valg på, er jo en oppskrift på å øke pasientens ventetid, for Arbeiderpartiet går nå inn for en politikk som innebærer at en straffer sykehus økonomisk for å behandle flere pasienter. Det er en politikk Arbeiderpartiet selv forlot på 1990-tallet, og som de nå har et romantisk forhold til.

Spørsmål 10

«Under behandlingen av nordområdemeldingen vedtok Stortinget et forslag fra Senterpartiet og resten av opposisjonen som sikret norsk eierskap til kritisk viktig infrastruktur, eiendom og naturressurser i nordområdene. Bakgrunnen for dette var advarsler fra PST om at strategier og prosesser knyttet til nordområdene er noen av de mest utsatte etterretningsmålene. Advarslerne retter seg spesielt mot kinesisk og russisk oppkjøp av viktige, strategiske norske bedrifter, naturressurser og eiendommer. Regjeringen støttet ikke forslaget.

Mener statsråden at dette forslaget ikke er relevant for sikkerhet i nordområdene?»

Presidenten: Dette spørsmålet er fra Emilie Enger Mehl til forsvarsministeren, men presidenten kan ikke se at representanten Emilie Enger Mehl er til stede, så vi går derfor videre til neste spørsmål, der jeg ser at både spørteren og svareren er til stede.

Spørsmål 11

Dag Terje Andersen (A) [12:41:17]: Som presidenten sa, går mitt spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«I forbindelse med Stortingets behandling av Riksrevisjonens rapport om elevers rett til opplæring i og på samisk ble det påpekt at rekruttering av lærere med samisk språk er en kritisk faktor i opplæringen.

Vil statsråden legge til rette for at aktuelle kandidater som i dag hindres fra å søke lærerutdanning på

grunn av kravet om karakter 4 i matte, kan få unntak fra dette kravet?»

Statsråd Henrik Asheim [12:41:49]: Jeg vil begynne med å takke representanten for spørsmålet.

Regjeringen har høye ambisjoner for norske elever, uansett hvor i landet de bor, og hvilken bakgrunn de har. Kunnskapsskolen skal bidra til sosial utjevning og sikre norsk arbeidsliv og velferd.

Faglig sterke og motiverte lærere er det viktigste bidraget for at elevene skal lære mer på skolen. Hvilke studenter som rekrutteres til lærerutdanningene, har stor betydning for kvaliteten i utdanningen og for at vi får studenter som gjennomfører og uteksamineres som lærere.

Jeg deler bekymringen for rekruttering av lærere med samisk språk, men å senke kravene til dem som skal bli lærere for elever med samisk som morsmål, er det samme som å senke ambisjonene for disse elevene. Opptakskravene til lærerutdanning må være enhetlige. Sametinget har gitt uttrykk for at samme opptakskrav må stilles til samiske lærerutdanninger som til øvrige lærerutdanninger.

Norsk matematikkråd har over tid dokumentert at norske lærerstudenter har for dårlige forkunnskaper i matematikk. Alle studenter i grunnskolelærerutdanningen, GLU for trinn 1–7 og mange av dem som tar GLU 5–10, har matematikk som fag. De får kompetanse til å undervise i faget og ansvar for å løfte neste generasjon. Det er ansvarlig av regjeringen å stille krav til dem som har denne oppgaven. Firekravet er moderat og gjelder ikke for dem som har matematikk som programfag. Høyt kompetente lærere har bedre forutsetninger for å løfte elever fra hjem med svak utdanningsbakgrunn. Her er prestasjonene i matematikk særlig utsatt.

Vi må fortsette det felles arbeidet med å kvalifisere og rekruttere sterke søkere til lærerutdanningene, også for samiske elever. De tre utdanningsinstitusjonene i Nord-Norge legger et grundig og systematisk arbeid i å rekruttere lærerstudenter og kvalifisere søkere til samisk lærerutdanning. Hver enkelt søker får tett oppfølging og tilbud om kvalifiseringskurs, enten lokalt eller gjennom det landsdekkende, digitale matematikkurset som regjeringen har finansiert. Samisk høgskole skal nå starte opp en ordning etter modell fra universitetene i Nord-Norge for at de som har begynt på en lærerutdanning, men ikke fullført, skal få fullført utdanningen og formalisert sin kompetanse.

Kunnskapsdepartementet har innført flere ordninger for at lærere som har samisk i fagkretsen eller tar jobb i Nord-Norge, kan få slettet studielån. Ordningene kan kombineres, og en stor del av studielånet kan bli ettergitt. Sametinget har stipendordninger for å rekrutte-

re samiskspråklige studenter til studier der det er mangel på samiskspråklig personale, som språk- og lærerutdanninger.

Dag Terje Andersen (A) [12:44:34]: Det var et langt svar til forsvar for statsrådens generelle holdning til at alle må ha 4 i matematikk. Jeg hadde ikke tenkt å reise den problemstillingen.

Vi har i kontrollkomiteen behandlet en sak fra Riksrevisjonen som det virker som om statsråden kanskje ikke har gjort seg kjent med, og som påpeker det spesielt sårbare for de samiske språkene. Det gjelder nordsamisk, men det gjelder selvfølgelig særlig lulesamisk og sørsamisk, der det er vanskelig å finne, som statsråden sa, faglig sterke og motiverte kandidater til å bli lærere. I forbindelse med det har vi hatt høring både på høyskolen i Kautokeino og i Sametinget, og det har blitt pekt på det faktum at det er vanskelig å få tak i lærerkandidater som har samisk som morsmål, særlig i de to smaleste språkene.

Vi mener at vi har et særskilt ansvar for å bevare de språkene, og én mulighet er at gode kandidater, men som kanskje har bare 3 i matematikk, virkelig kan bidra på et samfunnskritisk område. Jeg spør: Vil statsråden gjøre et unntak for å bidra til det?

Statsråd Henrik Asheim [12:45:40]: Jeg forstår at representanten ikke ønsker å løfte debatten om karakterkravet 4 i matematikk i lærerutdanningen, men når representanten peker på det som løsning på et problem vi kan være enige om, løfter representanten debatten om opptakskrav til lærerutdanningen.

Vi har også hatt kontakt med Sametinget om dette, som er tydelige på at de ikke ønsker andre opptakskrav eller lavere forventninger til lærere som skal undervise i samisk, enn til lærere som skal undervise elever i andre fag. Det er grunnen til at jeg bruker ganske mye tid i svaret mitt på å begrunne hvorfor denne regjeringen er for dette opptakskravet, selv om jeg forstår at vi kan være uenige om dette.

Som jeg også nevnte i mitt svar, har Samisk høgskole, nettopp for å løse dette, nå identifisert det som i hvert fall nå ser ut til å være 18 studenter som har begynt på lærerutdanningen og har samisk, men som ikke har fullført den, og som ganske raskt nå kan få tilbud om å gjøre ferdig utdanningen. Det kan gå ganske fort, og det er en måte å raskt rekruttere lærere på som nesten har fullført, men som ikke har fullført helt.

Dag Terje Andersen (A) [12:46:35]: Jeg beklager å måtte si at det virker som om statsråden ikke har tatt inn over seg det nasjonale ansvaret vi har for å ta vare på utsatte språkgrupper, for her gjøres det altså til et overordnet mål at 4 i matematikk skal være det som

styrer alt, sjøl der det er vanskelig å rekruttere små språkgrupper med smal rekrutteringsbakgrunn. Jeg synes det er beklagelig, for da fagstatsråden for lærerne var her og var med i diskusjonen om Riksrevisjonens rapport, sa hun faktisk at hun ville vurdere erfaringene med det kravet. Da synes jeg det ville være rimelig at Stortinget og regjeringa i fellesskap tok et ansvar for å si – vet du hva, det er så viktig for dette landet å ta vare på de smale språkgruppene at det kravet kanskje kan renses ved spesielt kvalifiserte søkere til lærerutdanning med samisk som bakgrunn.

Statsråd Henrik Asheim [12:47:37]: Det er helt riktig – vi har et nasjonalt ansvar for å ta vare på f.eks. disse fagene. Derfor synes jeg også det er ganske viktig å lytte til Sametinget, som altså sier at de ikke ønsker lavere forventninger til dem som skal undervise barn med samisk bakgrunn eller som har samisk som språk, enn andre elever. Det andre er at hvis det er slik at vi faktisk skal rekruttere flere lærere – jeg har nevnt flere tiltak som allerede er i gang, i tillegg til de rekrutteringskampanjene vi har som dessverre har måttet stoppe opp noe nå på grunn av korona, men som settes i gang igjen til høsten, og i tillegg til de tiltakene vi har for å slette studielån for studenter som velger å jobbe i Nord-Norge – kommer ikke jeg til å være med på at vi skal uthule de forventningene vi har til lærerutdanningene, basert på ulike behov. Det at vi har et karakterkrav, har ført til at flere kvalifiserte søker, flere fullfører og består, og flere kommer ut i andre enden som lærere.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til klima- og miljøministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:48:59]: «I brev 22. april uttrykker NHO, LO, Norsk Industri, Industri Energi og Fellesforbundet bekymring for konsekvensene EUs karbontoll vil kunne få for arbeidsplasser og verdiskaping i norsk landbasert industri. Blant annet vises det til at EU-kommisjonen har kommunisert at karbontoll kan erstatte dagens ordninger med frikvoter og CO₂-kompensasjon for industri. Det er heller ikke signalisert at dette vil bli kompensert.

Hvordan vurderes signalene fra EU, og hvordan jobber regjeringen opp mot EU for å ivareta interessene til norsk industri?»

Statsråd Jan Tore Sanner [12:49:43]: EU-kommisjonen la 11. desember 2019 frem European Green Deal. Der varslet Kommisjonen bl.a. en Carbon Border Ad-

justment Mechanism, vanligvis omtalt som CBAM. Kommisjonen skal legge frem et konkret forslag til sommeren, sammen med andre sentrale direktiv i EUs klimapolitikk.

EU fører, i likhet med Norge, en ambisiøs klimapolitikk med utstrakt bruk av karbonprising gjennom kvotesystemet. Høye karbonpriser er isolert sett en konkurranseulemp for europeisk industri. Klimapolitikken kan derfor føre til at industriproduksjon, og dermed også utslipp, flyttes fra Europa til land med lavere klimaambisjoner. CBAM skal motvirke en slik karbonlekkasje.

CBAM skal prise utslipp fra produksjon av varer som importeres til EU, men samtidig ta hensyn til eventuell karbonprising i produsentlandene. Dette vil i teorien bidra til at utslipp fra produksjon av varer til bruk i EU prises likt, uavhengig av hvor de er produsert. CBAM vil kunne bedre konkurranseevnen til europeisk råvareindustri, men vil kunne svekke konkurranseevnen til industri videre ute i verdikjeden. Tredjeland kan oppfatte mekanismen som et proteksjonistisk handelspolitisk virkemiddel. Dette kan lede til handelspolitiske mottiltak.

Kommisjonen har varslet at CBAM skal erstatte eksisterende ordninger som motvirker karbonlekkasje, slik som vederlagsfrie kvoter i EU ETS og CO₂-kompensasjonsordningen for kraftkrevende industri. Dette kan slå forskjellig ut for ulike deler av industrien.

Før Kommisjonen legger frem et forslag til CBAM-direktiv, vil den konkrete utformingen av mekanismen ikke være kjent. Et alternativ er en importavgift eller karbontoll. Et annet, og kanskje mer sannsynlig alternativ, er et kvotesystem knyttet opp mot EU ETS.

Regjeringen har forståelse for at EU vurderer ulike virkemidler som kan motvirke karbonlekkasje fra EU ETS, og vi er positive til at mulige modeller for CBAM utforskes. Norge har omfattende samhandel med EU gjennom et felles indre marked. Regjeringen har som utgangspunkt at CBAM må omfatte hele det indre marked, med nødvendige tilpasninger for EFTA-landene. Det er også svært viktig at CBAM utformes i tråd med WTO-regelverket.

CBAM og eksisterende ordninger med tilsvarende formål, slik som vederlagsfrie kvoter i EU ETS og CO₂-kompensasjonsordningen, må ses i sammenheng. Vi har forståelse for de bekymringene NHO, LO, Norsk Industri og andre har gitt uttrykk for, og vi er i dialog med dem.

Vi har også vært i kontakt med Kommisjonen, senest på klyngemøtet 1. mars 2021. Kommisjonens første visepresident, Timmermans, sa at Kommisjonen sto til rådighet for konsultasjoner om CBAM.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:52:46]: Jeg takker for svaret.

Det er utrolig viktig, det vi her snakker om. Det handler om å ta vare på grunnlaget for eksisterende arbeidsplasser og verdiskaping i industrien, og legge grunnlag for at man kan få nye industrietableringer i Norge i framtiden, noe vi virkelig trenger, med det rekordstore handelsunderskuddet fra Fastlands-Norge som Norge har.

Ett av de viktige virkemidlene vi har i dag, er nettopp CO₂-kompensasjonsordningen, som det fortsatt er usikkerhet om for en rekke bedrifter. Det er et pågående arbeid knyttet til det, med en høring som jeg registrerer skal komme med svar til høsten.

Det som er dramatisk med det EU-kommisjonen foreslår, er at CO₂-kompensasjonsordningen kanskje må fjernes. Industrien påpeker nettopp at en karbontoll ikke vil kunne hjelpe industribedriftene dersom CO₂-kompensasjonsordningen ikke blir opprettholdt. Er regjeringens posisjon at CO₂-kompensasjonsordningen skal opprettholdes?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:53:51]: Her hopper representanten Gjelsvik over veldig mange steg. Utgangspunktet her er at EU og Norge har felles interesser. Vi har en felles interesse av å motvirke karbonlekkasje, og at norsk og europeisk industri flyttes andre steder, som har lavere klimaambisjoner enn det vi har.

Vi har forståelse for at EU utforsker dette. Vi har, som jeg har vært inne på, vært i kontakt med Kommisjonen, og Kommisjonens representant, Timmermans, har gitt uttrykk for at han ønsker dialog med Norge. Vi kommer til å gi våre innspill til dem for å ivareta norske interesser.

Selvsagt er vi opptatt av å ivareta norske interesser. Selvsagt er vi opptatt av å ivareta norsk industri og norske arbeidsplasser. Det betyr at vi vil gå i dialog med EU for å finne ut hvordan denne ordningen eventuelt vil bli, og vi er opptatt av at det må omfatte hele det indre marked, slik at ikke norske bedrifter kommer i en dårligere posisjon.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:54:57]: Det er særdeles viktig at både Norge, EU og andre land gjør en innsats for å hindre karbonlekkasje, for å styrke grunnlaget for industriproduksjon i Norge i framtiden. Det er nettopp derfor jeg spør om de konkrete grepene og posisjonene fra norsk side. For en karbontoll vil jo gå på karboninnholdet i importerte varer, mens CO₂-kompensasjonsordningen skal kompensere for en økt CO₂-kostnad i den vannkraften som norsk industri bruker.

Det er utrolig viktig for industribedrifter rundt omkring i Norge, som i det brevet jeg refererte til, sier – både NHO, LO, Norsk Industri, Industri Energi og Fellesforbundet – at de ikke kan se at en karbontoll vil skjerme norsk energiintensiv industri mot CO₂-kostnadene i

den norske vannkraftprisen. Derfor er det utrolig viktig å opprettholde den CO₂-kompensasjonsordningen som en nylig har fått videreført til 2030. Er det det som er norsk posisjon inn i dette arbeidet?

Statsråd Jan Tore Sanner [12:56:04]: Regjeringen er opptatt av å finne løsninger, ikke som Senterpartiet, å bare sitte på sidelinjen.

Jeg registrerer at NHO har en balansert tilnærming til dette, bl.a. i en interessant kronikk i Dagens Næringsliv for få dager siden, hvor de nettopp understreker at dette i prinsippet kan være interessant, men at det kan være vanskelig å få det til.

Foreløpig vet vi ikke hva som ligger i dette, men nettopp fordi regjeringen har et godt forhold til EU, er vi også i dialog om det. Vi er konkret bedt om å komme med innspill, og det har vi tenkt å gjøre – med det utgangspunktet at vi skal ivareta norsk industri og norske arbeidsplasser, og at vi har en felles interesse av å nå de ambisiøse klimamålene som Norge har satt, og som EU også har satt.

Så her har vi en felles interesse av å finne gode løsninger, og det er naturlig at man ser disse ulike virkemidlene i sammenheng og vurderer hvordan vi kan ivareta både arbeidsplasser i industrien og et godt klima.

Spørsmål 13

Fra representanten Liv Signe Navarsete til klima- og miljøministeren:

«Etter vedtak om nullutslepp fra turistskip og ferjer har investeringar m.a. i miljøteknologi, hamn og destinasjonen Flåm ikkje kunna realiserast, som følgje av uvisse knytt til framtidig trafikkgrunnlag og av at finansieringsløyningar ikkje er etablerte.

Sidan bestillinga for 2026 byrjar i november i år, kven kan bestille cruiseanløp til Flåm i 2026 i tråd med stortingsvedtak nr. 691 i sesjonen 2020-2021, og kva er tydinga av stortingsvedtaket "[...] staten sikrer etablering av landstrøm i Flåm som planlagt innen 2022"?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 14

Ole André Myhrvold (Sp) [12:57:20]: «Rapporten «Krafttak for kysttorsk» har skapt stor uro blant yrkesfiskere på Hvaler og i Ytre Oslofjord.

Hvordan vil statsråden bidra til å dempe konflikten og inkludere og sørge for å ivareta fiskerne i den videre prosessen for en mer levende Oslofjord?»

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [12:57:40]: Jeg kan forsikre representanten om at jeg vil fortsette med å holde en tett dialog med næringen og legge til rette for gode prosesser sånn at forskning, forvaltning og næring kan finne fram til bærekraftige løsninger framover. Dette har vi gode erfaringer med i Norge og kommer til å fortsette med.

Leveområdene til den sørlige kysttorskens er nær de mest befolkede delene av norskekysten. Som en ansvarlig sjømatnasjon må forvaltningen være kunnskapsbasert. Prosjektet Krafttak for kysttorsk har gitt relevant kunnskap om forholdene i Oslofjorden som også er relevant for andre deler av forvaltningen.

Enkelte kan gi inntrykk av at utfordringen isolert sett er knyttet til tråling. Det stemmer ikke. Nettopp fordi det er flere sammensatte årsaker til nedgangen i kysttorskbestanden, er det i rapporten foreslått en rekke tiltak både i forbindelse med fiskeri og på klima- og miljøsidene. For å finne gode løsninger for Oslofjorden må debatten være nyansert. Spekteret av utfordringer må løftes, noe regjeringen nettopp gjør i helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden.

Miljøutfordringene påvirker de viltlevende marine ressursene. Jeg er tilfreds med at regjeringens tiltaksplan følger opp med tiltak for å redusere avrenning fra landbruk og utslipp fra kommunale avløp. Det vil også etableres et Oslofjordråd som skal følge opp den helhetlige forvaltningen av Oslofjorden.

Når det gjelder utfordringen på fiskerisiden, har forskerne vært tydelige på at det er fritidsfisket i dette befolkede området som står for det største uttaket av kysttorsk. Siden fritidsfisket er den største trusselen når det gjelder fiskerienes uttak, innførte vi i 2019 forbud mot torskefiske i Oslofjorden fra Vestfold og Telemark til grensen mot Sverige. Vi har vernet gytefeltene i den tiden kysttorsk gyter, nedlagt forbud mot bunnsatte garn og innført påbud om sorteringsrist i reketrål. Yrkesfiskere som driver kaisalg, har fått unntak fra påbudet av hensyn til driftsgrunnlaget sitt.

Jeg har hatt flere møter med næringen om dette, om den aktuelle rapporten og den utfordrende situasjonen for kysttorsk. Vi er alle innstilt på å finne gode løsninger, spesielt fiskerne som lever av dette, og det skal vi gjøre i tett dialog med både forskerne, næringen og forvalterne. Når vi i 2022 skal vurdere tiltakene, vil vi legge best tilgjengelig kunnskap til grunn og sikre at alle relevante aktører kan bidra med sine innspill gjennom gode, åpne og breie høringsprosesser.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:00:20]: Jeg takker fiskeriministeren for svaret. Jeg er glad for signalene om at han lytter til næringen, for det er ingen tvil om at fiskerne i området den siste tiden har følt seg utsatt. Mange

føler også at livsgrunnlaget og en kystkultur er truet. Fiskerne er avhengige av rene havområder, intakte fiskebestander og intakte økosystemer for å høste og skape verdier av ressursene i havet. Fiskerne har også stilt konstruktivt opp og støttet opp om marint vern som verktøy for å oppnå det.

Jeg er helt enig med fiskeriministeren i at politikken må være kunnskapsbasert, men det fiskerne peker på, er at de stadig oftere, særlig i dette området, opplever at kunnskapsgrunnlaget ikke er korrekt, og særlig gjelder det for denne rapporten. Statsråden pekte også på Oslofjordrådet. Spørsmålet blir: Hvordan vil statsråden bidra til et kunnskapsgrunnlag som oppleves mer korrekt av fiskerne, og vil fiskerne få en plass i Oslofjordrådet?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:01:28]: Som statsråd kan jeg ikke gå inn og påvirke den frie forskningen, men jeg ønsker å være veldig tydelig på at jeg synes det er litt trasig at yrkesfiskerne og reketralerne egentlig urettmessig har fått litt skylden for dette. Det er en veldig forenkling av situasjonen. Det kommer også fram i rapporten og kunnskapsgrunnlaget, så vi er veldig bevisst på at skal vi få gode resultat, må vi begynne å nøste i rett ende. I denne sammenhengen kan vi kanskje si at vi bør begynne å tråle i rett ende etter resultatene. Jeg opplever at det i etterkant av framleggelsen av rapporten har vært en nær og god dialog med Norges Fiskarlag og med Havforskningsinstituttet, sånn at man nå får korrigert vekk misforståelser og det at fiskerne føler at de egentlig litt urettmessig har fått skylden for det som har skjedd. Det er som sagt ikke korrekt.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:02:26]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret. Jeg tror vi er ganske enige her.

I stortingsmeldingen om marint vern foreslår regjeringen å opprette et eller flere større marine verneområder i Nordsjøen, Skagerrak og Oslofjorden. Regjeringen vil i den forbindelse etablere pilotprosjekt i tilknytning til en eller flere av nasjonalparkene i Skagerrak og Oslo-

fjorden. Piloten som foreslås, skal redusere eller fjerne lokale påvirkningsfaktorer for å gjenopprette økosystemer og fiskebestander. Havforskningsinstituttet har uttalt at påvirkningsfaktorene i Oslofjorden er varmere sjøvann, sedimenter fra avrenning, algeoppblomstring, økosystemskifte, manglende mattilgang og fiskeri. Men med unntak av fiskeri er ikke disse faktorene som er nevnt, særlig lokale. Mener statsråden med det bakteppet at Oslofjorden og Skagerrak er rett område for en pilot, sånn som det foreslås?

Statsråd Odd Emil Ingebrigtsen [13:03:18]: Det har jeg faktisk ikke veldig sterke meninger om, men jeg synes det er veldig viktig på generell basis at vi framskaffer kunnskap. Vi har f.eks. etablert lignende typer overvåkingsstasjoner i Vesterålen med Coastwatch, det bygges nye forskningsskip, og det bygges nye droner som også skal framskaffe kunnskap. Akkurat hvor dette skal etableres, vil jeg ikke ha noen veldig sterk formening om annet enn at jeg tror det er en suksessfaktor for norsk fiskerinæring at både myndigheter og næringen selv er veldig enige om at bærekraft må ligge i bunnen. Der har vi hatt noen harde lærdommer. Den 18. april 1989 ble alt fiske stoppet over natten fordi man rett og slett hadde drevet med for mye fiske i årevis uten å ha godt nok kunnskapsgrunnlag. Jeg opplever at det er det som gjør at vi kan få dette til å bli en evig fornybar næring. Da må det av og til være sånn at vi får stans eller reduksjon i uttaket av fisk, slik det har skjedd i dette tilfellet.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er omme.

Sak nr. 3 [13:04:23]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?

– Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.05.

